PÄÄESIKUNTA
Suunnitteluosasto

TILINPÄÄTÖS

Helsinki 20.2.2020 AP21039

PUOLUSTUSVOIMAT - KIRJANPITOYKSIKÖN TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2019

1. TOIMINTAKERTOMUS 2

1.1. Johdon katsaus 2
1.2. Tuloksellisuus 3
1.3. Vaikuttavuus 12
1.3.1. Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus 12
1.4. Toiminnallinen tehokkuus 13
1.4.1. Toiminnan tuottavuus 13
1.4.2. Toiminnan taloudellisuus 14
1.4.3. Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus 16
1.4.4. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus 18
1.5. Tuotokset ja laadunhallinta 19
1.5.1. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet 19
1.5.2. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu 20
1.6. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen 22
1.7. Tilinpäätösanalyysi 25
1.7.1. Rahoituksen rakenne 25
1.7.2. Talousarvion toteutuminen 25
1.7.3. Tuotto- ja kululaskelma 26
1.7.4. Tase 28
1.8. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma 30
1.9. Arviointien tulokset 31
1.10. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä 32

2. TALOUSARVION TOTEUMALASKELMA 33

3. TUOTTO- JA KULULASKELMA 39

4. TASE 40

5. LIITETIEDOT 42

6. ALLEKIRJOITUS 62

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1. Johdon katsaus

Puolustusvoimille asetetut tulostavoitteet on pääosin saavutettu. Toimintamenoihin osoitetut määrärahat ovat riittäneet vuoden 2019 toimintaan suunnitellulla tasolla. Puolustusmateriaalimäärärahoilla on kyetty turvaamaan tärkeimpien hankkeiden toimeenpano. Turvallisuusympäristöä vastaavan puolustuskyvyn ylläpito edellyttää kuitenkin henkilöstön, toiminnan ja materiaalisen valmiuden välisen tasapainon sekä määrärahojen riittävyyden tarkastelua vuosittain.

Puolustusjärjestelmän kehittämistä on jatkettu suunnitelman mukaisesti viranomaisyhteistyö ja kansainvälinen yhteistoimintakyky huomioon ottaen. Merivoimien korvaavien alusten ja Ilmavoimien uuden hävittäjäkaluston hankkeiden valmistelua jatkettiin vuoden 2019 aikana. Maavoimien suorituskyky parani muun muassa Leopard 2A6-taistelupanssarivaunujen ja K9-panssarihaupitsien toimitusten myötä.

Asevelvollisten koulutusta on kehitetty suunnitelman mukaisesti ja koulutus on onnistunut laadullisesti asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Koulutus 2020 -ohjelma jalkautui vuoden 2020 alusta koskemaan kaikkia varusmiehiä kouluttavia joukkoja. Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen uudistamista valmisteltiin 1.1.2020 voimaan astuneen lain mukaisesti.Tärkein joukkojen harjoitus oli Puolustusvoimien pääsotaharjoitus Kaakko 19.

Puolustusvoimat on ylläpitänyt toimintaympäristöön suhteutettua ennaltaehkäisevää kynnystä sotilaallisen voiman käytölle sekä kykyä torjua maahamme kohdistuvat hyökkäykset. Aluevalvonnan tasoa ja Puolustusvoimien valmiutta on säädetty vastaamaan toimintaympäristön muutoksia. Tilanteen seuranta on ollut jatkuvaa. Sotilastiedustelulain voimaantulo mahdollisti osaltaan uusien suorituskykyjen rakentamisen aloittamisen.

Kykyä muiden viranomaisten tukemiseen on ylläpidetty ja kehitetty osana valmiuden kehittämistä. Puolustusvoimat toteutti kaikki sille osoitetut, säädösten edellyttämät, virka-apu ja tukipyynnöt. Suomen EU-puheenjohtajakauden velvoitteet toteutettiin onnistuneesti.

Puolustusvoimien kyky kansainväliseen avun antamiseen ja vastaanottamiseen on kehittynyt vuoden 2019 aikana. Puolustusyhteistyötä on jatkettu ja tiivistetty kansallisen puolustuksen tukemiseksi ja kehittämiseksi. Suomen ja Ruotsin kahden välinen ja pohjoismainen yhteistyö (NORDEFCO) ovat syventyneet ja laajentuneet. Osallistumista EU:n puolustusyhteistyöhön ja puolustusaloitteiden edellyttämään työskentelyyn on jatkettu. Nato-yhteistyötä tehdään edistyneen kumppanuuden mukaisesti.

Puolustusvoimat osallistui vuonna 2019 kymmeneen kriisihallintaoperaatioon Euroopassa, Afrikassa ja Aasiassa. Maavoimat asetti jääkärikomppanian NRF (NATO Response Force) -valmiuteen kalenterivuodeksi 2019.

1.2. Tuloksellisuus

Puolustusvoimien toiminnallisen tuloksellisuuden tärkein mittari on Puolustusvoimien kyky toteuttaa lakisääteiset tehtävänsä. Sen perustana ovat tuotettu sodan ajan suorituskyky, tarkoituksenmukainen rauhan ajan organisaatio ja toimintamalli sekä sodan ja rauhan ajan vaatimukset täyttävä henkilöstöjärjestelmä.

Jäljempänä on esitetty arviot puolustusministeriön ja Puolustusvoimien välisen tulossopimuksen mukaisten, Puolustusvoimien tuloksellisuuteen liittyvien, tavoitteiden toteutumisesta. Tavoitteiden saavuttaminen on arvioitu valtion yhteisellä arviointiasteikolla 1 - 5. Arviointiasteikossa 1 = tavoitteesta on luovuttu, 2 = tavoite ei toteutunut, 3 = tavoite on osittain toteutunut, 4 = tavoite on saavutettu ja 5 = tavoite on ylitetty.

Toiminnalliset tulostavoitteet:

Puolustusvoimilla on riittävän ennakkovaroituksen mahdollistava sotilasstrateginen tilannekuva

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Puolustusvoimat on ylläpitänyt toimintaympäristön tilannekuvaa vaaditulla tasolla. Tilannekuva on mahdollistanut valmiuden ylläpitämisen ja säätelyn.

Puolustusvoimat valvoo alueellista koskemattomuutta sekä ennalta ehkäisee ja tarvittaessa torjuu alueloukkaukset

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Alueellisen koskemattomuuden valvonnan ja turvaamisen suorituskyky on ylläpidetty vaatimusten mukaisena ja Puolustusvoimien valmiutta on säädelty toimintaympäristön vaatimusten mukaisesti.

Pääesikunta on aluevalvontaviranomaisena ratkaissut sille kuuluvat aluevalvonta- ja ilmailulain mukaiset lupa-asiat.

Puolustusvoimilla on valmius torjua sotilaallisen voiman käyttö ja sillä uhkaaminen koko maan alueella

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Puolustusvoimat kykenee kulloisenkin tilanteen vaatimusten mukaisesti torjumaan sotilaallisen voiman käyttöä puolustussuunnitelman mukaisesti.

Puolustusvoimat kykenee muodostamaan painopisteen kulloisenkin tilanteen vaatimusten mukaisesti torjuessaan sotilaallisen voiman käyttöä

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Painopiste kyetään muodostamaan suunnitelmien mukaisesti ja toimeenpanokyky on tarkastettu tarvittavilta osin.

Puolustusvoimilla on valmius tukea muita viranomaisia

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Virka-aputoiminta ja -valmius ovat toteutuneet suunnitellulla tavalla ohjeiden mukaisesti. Viranomaisilta saadun palautteen perusteella Puolustusvoimien antama virka-apu on ollut merkityksellistä ja ratkaisevan tärkeää. Yhteistoimintaa on kehitetty Poliisin ja Rajavartiolaitoksen kanssa.

Puolustusvoimilla on valmius kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen

Arvio: tavoite on osittain toteutunut (3)

Valmius kansainvälisen avun vastaanottamiseen on kehittynyt vuoden 2019 aikana muun muassa kansallisen ja kansainvälisen harjoitustoiminnan sekä logistiikan järjestelyiden kehittämisen myötä. Vuonna 2019 evaluoitiin suomalainen rannikkojääkärikomppania ja miinantorjunta-alus. Evaluoidut yksiköt ovat NRF (NATO Response Force) -valmiudessa vuonna 2020.

Puolustusvoimat on toteuttanut sille osoitetut kriisinhallintatehtävät

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Puolustusvoimat on osallistunut vuoden aikana kymmenen kriisihallintaoperaation toimeenpanoon Euroopassa, Afrikassa ja Aasiassa. Operaatioihin osallistuneiden joukkojen kokoonpano ja varustus on mahdollistanut tehtävien toteuttamisen suunnitellulla tavalla.

Puolustusvoimilla on valmius osallistua uusiin operaatioihin ja koulutus- ja neuvontatehtäviin

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Osallistumisvalmius uusiin operaatioihin on ylläpidetty.

<u>Tuotokset ja laadunhallinta:</u>

Alueellista koskemattomuutta on valvottu

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Alueellista koskemattomuutta on valvottu ja alueellisen koskemattomuuden valvonnan suorituskyky on ylläpidetty valmiusvaatimusten mukaisena.

Alueloukkauksiin on reagoitu tilanteen vaatimalla tavalla

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Alueloukkauksiin on reagoitu ja niistä tiedottaminen on toteutunut ohjeistuksen mukaisesti.

Alueellinen koskemattomuus on turvattu

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Alueellisen koskemattomuuden turvaamisen suorituskyky on ylläpidetty vaatimusten mukaisena. Puolustusvoimien suunnitelmat ovat voimassa ja niitä tarkennetaan tarvittaessa toimintaympäristön muuttuessa.

Joukkojen ja järjestelmien ylläpidon vaatimusten mukainen joukkotuotanto on toteutettu

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Joukkotuotanto on toteutettu suunnitelmien mukaisesti vuoden 2019 aikana.

Pyydetyt virka-aputehtävät on toteutettu

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Puolustusvoimat on toteuttanut kaikki sille osoitetut, voimassa olevien säädösten mukaiset virka-apupyynnöt. Virka-apu tehtäviä toteutettiin 519 kertaa.

Uusien sotilaallisen kriisinhallintaoperaatioiden edellyttämät joukot on koulutettu ja varustettu

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Kriisinhallintaoperaatioiden henkilöstön koulutus on toteutunut suunnitellusti. Vuoden 2019 aikana osallistuminen aloitettiin yhdessä uudessa operaatiossa (NMI, NATO Mission Iraq) yhdellä yhteysupseerilla.

Tuotosten ja laadunhallinnan tunnuslukuja ja seurantakohteita

Tuotokset	2017 toteuma	2018 toteuma	2019 toteuma
Koulutetut varusmiehet (lkm)	20 323	20 154	20 040
Varusmiesten sotaharjoitusperusteiset ja muut maasto-vuorokaudet (lkm)	37	30+4	31+4
Kertausharjoituksissa koulutetut reserviläiset (lkm)	18 135	17 616	17 411
Kertausharjoituskoulutetut reserviläiset/ sodan ajan joukkoihin sijoitetut (%)	7,9	6,3	6,2
HN-lentotunnit (lkm)	8 797	8 902	8 777
NH90-lentotunnit (lkm)	1 679	1 842	1 624
Alusvuorokaudet (lkm)	1 204	1 312	1 370

Koulutettujen varusmiesten tavoitevahvuudesta jäätiin hieman odotettua pienemmän saapumiserävahvuuden ja hieman vuotta 2018 suuremman kokonaispoistuman vuoksi. Naisten vapaaehtoisen asepalveluksen suorittaneiden määrä on jatkanut merkittävää nousua ja on muutamassa vuodessa miltei kaksinkertaistunut. Varusmiespalveluksesta siirrettiin reserviin kertomusvuonna täysin palvelleena 20 040 varusmiestä, joista naisia oli 859.

Kertausharjoituksissa koulutettavien reserviläisten määrällinen tavoite (18 000) ei täysin toteutunut. Syynä tähän oli muun muassa valmistavien ja tehtäväkohtaisten kertausharjoitusten määrän lisääntyminen, jolloin sama henkilö osallistui useampaan kuin yhteen kertausharjoitukseen.

Lentotuntien ja alusvuorokausien osalta toteuma on pääosin vuodelle 2019 asetettujen tavoitteiden mukainen.

Laadunhallinta	2017 toteuma	2018 toteuma	2019 toteuma
Kouluttajien määrä/koulutusjoukkue (lkm)	2,5	2,4	2,5
Koulutuksen laatu ("armeija-aika" 1—5, varusmiesten loppukysely)	4,2	4,2	4.2
Reservin koulutuksen laatu (yleisarvosana 1—5, reserviläiskysely)	4,0	4,1	4,1

Arviointien ja kerätyn palautteen perusteella varusmiesten ja reserviläisten koulutus on onnistunut vähintään tavoitteiden mukaisesti.

Toiminnallinen tehokkuus

Puolustusmateriaalin hankintaprosessin suunnittelun, toteutuksen ja seurannan tehostaminen

Arvio: tavoite on osittain toteutunut (3)

Hankintatoiminnassa säilytettiin edellisvuoden suoritetaso ja hankintojen seurantaa on tehostettu. Hankkeiden toteutuskelpoisuutta arvioitiin elinjaksoauditoinneissa, hankekatselmoinneissa, elinjaksopäätösesittelyissä sekä materiaalihankintojen toimeksiantojen

katselmoinneissa. Siirtyvien erien osuus puolustusmateriaalimäärärahoista on kuitenkin edelleen kasvanut.

Kumppanuudet, joilla tavoitellaan palvelujen ja valmiuden varmistamista kaikissa oloissa kustannustehokkaasti

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Keskeisten kumppaneiden valmiussuunnittelua on viety eteenpäin ja valmiutta on testattu mm. kumppanikohtaisissa harjoituksissa ja valmiustarkastuksissa.

Puolustusyhteistyön syventäminen suorituskykyjen ylläpidossa ja rakentamisessa

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Puolustusyhteistyö on edennyt hyvin ja siinä on saavutettu konkreettisia tuloksia.

Digitalisaation mahdollisuuksien kartoittaminen ja hyödyntäminen sisältäen hallinnon toimintojen automatisoinnin ja sähköistämisen sekä automatisaation ja robotiikan hyödyntämisen sotilaallisessa maanpuolustuksessa

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Digitalisaatioon liittyvät projektit ovat vuonna 2019 edenneet pääosin suunnitellusti. Vuonna 2020 laaditaan digitalisaatio-ohjelma 2021-2024, jolla toimeenpannaan muutosta operatiivisten ja hallinnollisten toimintojen automatisoinnin ja sähköistämisen sekä automatisaation ja robotiikan hyödyntämiseksi sotilaallisessa maanpuolustuksessa.

Toiminnallisen tehokkuuden tunnuslukuja ja seurantakohteita

Toiminnallinen tehokkuus	2017 toteuma	2018 toteuma	2019 toteuma
Taloudellisuus			
Varusmiespäivän hinta (euroa)	46	45	45
Reserviläispäivän hinta (euroa)	162	157	153
Henkilötyövuoden hinta (euroa)	57 271	57 682	56 963
Tuottavuus			
Koulutetut varusmiehet/varusmiespalvelukseen tulleet (%)	85	85	84
Pääesikunnan, puolustushaarojen ja aluetoimistojen esikuntien henkilötyövuosimäärä/Puolustusvoimien henkilötyövuosimäärä yhteensä (%)	12	12	12
Kannattavuus			
Maksuperustelain mukaisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus-% on vähintään	104	104	104

Henkisten voimavarojen hallinta

Henkilöstövoimavaroja keskitetään ydintoimintoihin: toimintavalmiuden ylläpitämiseen, asevelvollisten kouluttamiseen, uusien suorituskykyjen ylläpidon ja kehittämisen tehtäviin

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Henkilöstövoimavaroja on kohdennettu Puolustusvoimien ydintehtäviin, kuten toimintavalmiuden ylläpitämiseen, asevelvollisten kouluttamiseen sekä uusien suorituskykyjen ylläpidon ja kehittämisen edellyttämiin tehtäviin. Tavoitteena on asetettujen tehtävien ja henkilöstöresurssien tasapaino.

Henkilöstöjärjestelmän kehittämisessä huomioidaan valmiuden ja kansainvälisen yhteistoiminnan ja kriisinhallinnan asettamat vaatimukset

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Henkilöstörakennetta on kehitetty kriisiajan vaatimusten perusteella. Kansainväliset tehtävät ovat osa henkilöstön ammattitaidon kehittämistä ja tehtäväkiertoa kaikissa henkilöstöryhmissä.

Henkilöstömäärä 12 000 on vähimmäismäärä nykyisten tehtävien toteuttamiselle; Puolustusvoimien henkilöstö- ja tehtävämäärän kasvattamisesta laaditaan tarveselvitys, jossa tulee huomioida toiminnallisten perusteiden ohella henkilöstön jaksamisen tukeminen

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Puolustusvoimien henkilömäärä vuoden lopussa oli 12 138 henkilöä. Heinäkuussa 2019 saavutettiin hetkellisesti 12 200 henkilön määrä ensimmäistä kertaa puolustusvoimauudistuksen toimeenpanon jälkeen Puolustusvoimien henkilöstö- ja tehtävämäärän kasvattamisesta laadittu selvitys valmistui 30.1.2019.

Puolustusvoimien tehtäväkokoonpanon täyttöasteen on oltava mahdollisimman korkea

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Tehtäväkokoonpanon täyttöasteeksi muodostui 94,7 %, joka oli käytettävissä olevat määrärahat huomioiden korkein mahdollinen.

Sodan ajan joukkojen kokonaisvahvuutta ylläpidetään siten, että kokonaisvahvuus on 280 000

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Tavoite on saavutettu.

Naisten vapaaehtoisen asepalveluksen sisältöä kehitetään

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Asepalveluksen sisältöä on kehitetty Koulutus 2020 -ohjelmassa. Naisten vapaaehtoinen asepalveluksen suosio on ollut merkittävässä kasvussa viime vuosien aikana. Vuonna 2019 naisten vapaaehtoisen asepalveluksen hakeutui 1265 ja aloitti ennätykselliset 1100 naista.

Naisten hakeutumista kriisinhallintatehtäviin edistetään

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Vuonna 2019 on toteutettu naisten vapaaehtoisen varusmiespalveluksen vuoden 2013 jälkeen suorittaneille suunnattu rekrytointikampanja. Naistarkkailijoiden lukumäärää on pyritty lisäämään myös järjestämällä kerran vuodessa sotilastarkkailijakurssi, jolle oppilaaksi valitaan puolet naisia ja puolet miehiä.

Kutsuntojen toteutusta parannetaan kehittämällä digitaalisia informaatiopalveluita

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Kutsunnoissa on pilotoitu Puolustusvoimien asiointipalvelua, käsittäen kaikki kutsuntapaikan toiminnot, kutsuntojen ennakkokyselyn ja palveluskelpoisuustarkastuksia tekevien lääkärien toiminnot. Palveluiden kehittäminen jatkuu 2020.

Varusmiespalveluksessa hyödynnetään yhä enemmän asevelvollisten erityisosaamista

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Varusmiesten valintaprosessia on kehitetty osana Koulutus 2020 -ohjelmaa. Puolustusvoimallisiin ja varuskunnallisiin erityistehtäviin hakijoiden- ja valittujen määrät ovat olleet nousussa pitkällä aikavälillä.

Varusmiespalveluksessa hyödynnetään verkko-, virtuaali- ja simulointijärjestelmiä nykyistä enemmän

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Verkko-, virtuaali- ja simulointijärjestelmiä on kehitetty Koulutus 2020 – ohjelmassa. Sisäampumasimulaattorihankkeen myötä ensimmäiset studiot vastaanotettiin elokuussa 2019 ja ne tulivat käyttöön joulukuussa 2019.

Uusi Puolustusvoimien verkko-oppimisympäristö hyväksyttiin käyttöön vuoden 2019 lopulla.

Reserviläisten osaamista hyödynnetään nykyistä paremmin sodan ajan joukoissa

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Reserviläisten osaamisen hyödyntämistä sodanajan sijoituksien suunnittelussa on kehitetty mm. lisäämällä tiedonvälitystä ja sähköistä asiointia kehittämällä.

Maanpuolustustahtoa tuetaan asevelvollisten laadukkaalla koulutuksella

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Loppukyselyiden perusteella maanpuolustustahto varusmiespalveluksen päättyessä on korkealla tasolla 4.26 (asteikolla 1-5).

Reservin koulutustapahtumien yhteydessä pidettyjen reserviläiskyselyiden perusteella yleinen maanpuolustustahto arvioitiin tasolle 4,5 (asteikolla 1-5).

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen asemaa Puolustusvoimien yhteistyökumppanina kehitetään

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Puolustusvoimat on vuonna 2019 tilannut Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä (MPK) sotilaallista koulutusta tilaussopimuksen mukaisesti. MPK:n kumppanuuden kehittäminen on toteutunut osana vapaaehtoisen maanpuolustuksen lainsäädännön kehittämistyötä.

Puolustusvoimat edistää tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumista ylläpitämällä hallintoyksikkökohtaisia tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmia sekä pitämällä tasa-arvonäkökulma suunnittelun ja toiminnan yhtenä peruslähtökohtana. Puolustusvoimat toteuttaa tasa-arvokyselyn kolmen vuoden välein, seuraavan vuonna 2019

Arvio: tavoite on saavutettu (4)

Puolustusvoimien hallintoyksiköt ovat laatineet tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat.

Puolustusvoimien palkatulle henkilöstölle on toteutettu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely yhteistyössä Tampereen yliopiston työelämän tutkimuskeskuksen kanssa. Kyselyn raportti valmistui marraskuussa.

Henkisten voimavarojen hallinnan tunnuslukuja ja seurantakohteita

Henkisten voimavarojen hallinta	2017 toteuma	2018 toteuma	2019 toteuma
Puolustusvoimien tehtäväkokoonpano pl. sopimussotilaat	12 070	12 140	12 290
Henkilötyövuosimäärä ml. sopimussotilaat (htv), mom. 27.10.01	11 742	11 833	11 971
Sairauspoissaolot (työpäivää/henkilötyövuosi)	7,2	7.1	6,7
Kokonaistyytyväisyys (työilmapiiri, 1—5)	4,1	4,1	4,2

1.3. Vaikuttavuus

Puolustusvoimille ei ole asetettu vaikuttavuuden tulostavoitteita. Puolustusvoimille asetetut, edellä mainitut, tuloksellisuuden tavoitteet edistävät hallinnonalalle esitettyjen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutumista.

1.3.1. Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Puolustusministeriö ei ole asettanut siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuutta koskevia tulostavoitteita.

1.4. Toiminnallinen tehokkuus

1.4.1. Toiminnan tuottavuus

Toiminnalliset tulostavoitteet	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Tavoite 2019	Toteuma 2019
Tuottavuus				
Koulutetut varusmiehet/varusmies-palvelukseen tulleet (%)	85	84	85	84
Pääesikunnan, puolustushaarojen ja aluetoimistojen henkilötyövuosi-määrä/Puolustusvoimien henkilö-työvuosimäärä (%)	12	12	12	12
Kouluttajien määrä / koulutusjouk-kue (lkm)	2,5	2,4	2,5	2,5
Kannattavuus				
Maksuperustelain mukaisen mak-sullisen toiminnan kustannusvas-taavuus-% on vähintään	104	104	105	104

1.4.2. Toiminnan taloudellisuus

Taloudellisuuden tunnusluvut	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Tavoite 2019	Toteuma 2019
Varusmiespäivän hinta (euroa)	46	45	45	45
Reserviläispäivän hinta (euroa)	162	157	174	153

Hinnat on määritetty kassamenoperusteisesti.

Jäljempänä on esitetty tulosaluekohtainen kustannustieto. Tulosaluekohtainen kustannustieto on muodostettu vyöryttämällä tukitoimintojen kustannukset tulosalueille. Tukitoimintojen kustannuksiin sisältyy mm. yleishallinnon, kuljettamisen sekä kiinteistöhallinnon kustannukset. Vyörytysajureina käytetään henkilötyövuosia, tilakulujakaumaa, nettokulujakaumaa sekä vakiovyörytystä. Vyörytettävästä aineistosta on suodatettu pois Puolustusvoimien sisäiset erät.

	2016 (1 000 euroa)	2017 (1 000 euroa)	2018 (1 000 euroa)	2019 (1 000 euroa)
Pääesikunta ja alaiset laitokset sekä MPKK				
Strateginen ja operatiivinen suunnittelu sekä johtaminen	22 092	28 079	31 195	34 507
Tutkimustoiminta ja kehittäminen	22 389	25 939	30 454	32 417
Asevelvollisten ylläpito ja koulutus	14 436	3 181	11 780	13 025
Palkatun henkilöstön koulutus	32 441	27 287	30 645	30 466
Materiaalinen valmius	57 687	4 082	19 706	22 344
Maanpuolustustahto ja yhteiskuntasuhteet	5 937	5 905	6 753	5 823
Tilannekuva	59 492	61 178	68 536	72 703
Kansainvälinen yhteistyö ja kriisinhallinta	14 350	17 154	21 021	21 390
Yhteensä	**228 824**	**172 805**	**220 089**	**232 675**
Merivoimat				
Strateginen ja operatiivinen suunnittelu sekä johtaminen	9 030	8 928	9 104	9 388
Tutkimustoiminta ja kehittäminen	2 738	2 338	2 151	2 003
Asevelvollisten ylläpito ja koulutus	33 252	31 306	29 810	31 281
Palkatun henkilöstön koulutus	10 947	11 356	11 862	11 822
Materiaalinen valmius	41 096	40 950	42 246	42 285
Maanpuolustustahto ja yhteiskuntasuhteet	3 364	3 238	3 444	3 159
Tilannekuva	16 046	14 650	14 876	13 345
Kansainvälinen yhteistyö ja kriisinhallinta	6 990	3 850	4 863	3 340
Yhteensä	**123 463**	**116 616**	**118 356**	**116 622**
Ilmavoimat				
Strateginen ja operatiivinen suunnittelu sekä johtaminen	11 136	13 485	17 182	17 159
Tutkimustoiminta ja kehittäminen	980	1 138	2 071	4 097
Asevelvollisten ylläpito ja koulutus	16 986	17 391	16 789	17 184
Palkatun henkilöstön koulutus	14 489	14 606	14 519	14 314
Materiaalinen valmius	90 325	85 690	85 441	84 561
Maanpuolustustahto ja yhteiskuntasuhteet	2 824	2 847	3 282	2 957
Tilannekuva	39 194	36 400	34 987	34 322
Kansainvälinen yhteistyö ja kriisinhallinta	1 262	1 845	5 113	2 110
Yhteensä	**177 195**	**173 403**	**179 384**	**176 705**
Maavoimat				
Strateginen ja operatiivinen suunnittelu sekä johtaminen	21 335	21 174	21 874	23 403
Tutkimustoiminta ja kehittäminen	8 324	8 099	7 932	7 926
Asevelvollisten ylläpito ja koulutus	230 396	219 272	214 547	214 225
Palkatun henkilöstön koulutus	42 812	44 134	46 016	46 141
Materiaalinen valmius	49 761	47 500	47 483	47 938
Maanpuolustustahto ja yhteiskuntasuhteet	12 709	12 920	13 231	12 923
Tilannekuva	23 894	23 020	24 486	23 703
Kansainvälinen yhteistyö ja kriisinhallinta	82 061	99 330	94 003	74 331
Yhteensä	**471 291**	**475 449**	**469 572**	**450 590**
Puolustusvoimien logistiikkalaitos				
Strateginen ja operatiivinen suunnittelu sekä johtaminen	25 512	28 938	27 476	29 045
Tutkimustoiminta ja kehittäminen	16 434	25 195	28 970	27 922
Asevelvollisten ylläpito ja koulutus	167 564	101 116	133 137	123 144
Palkatun henkilöstön koulutus	22 693	26 602	21 745	23 787
Materiaalinen valmius	872 284	852 905	984 567	907 238
Maanpuolustustahto ja yhteiskuntasuhteet	1 680	1 394	1 504	1 488
Tilannekuva	42 901	46 971	42 359	47 864
Kansainvälinen yhteistyö ja kriisinhallinta	16 012	14 148	15 143	12 240
Yhteensä	**1 165 080**	**1 097 268**	**1 254 901**	**1 172 728**

Puolustusvoimat yhteensä

Strateginen ja operatiivinen suunnittelu sekä johtaminen	89 105	100 604	106 830	113 501
Tutkimustoiminta ja kehittäminen	50 866	62 709	71 578	74 365
Asevelvollisten ylläpito ja koulutus	462 634	372 266	406 064	398 858
Palkatun henkilöstön koulutus	123 382	123 985	124 788	126 531
Materiaalinen valmius	1 111 152	1 031 127	1 179 442	1 104 366
Maanpuolustustahto ja yhteiskuntasuhteet	26 513	26 305	28 213	26 350
Tilannekuva	181 526	182 218	185 244	191 937
Kansainvälinen yhteistyö ja kriisinhallinta	120 675	136 327	140 143	113 410
	2 165 854	**2 035 541**	**2 242 302**	**2 149 319**

1.4.3. Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA MAKSUPERUSTELAIN MUKAISISTA SUORITTEISTA (1 000 EUROA)

	2019 (tot)	2019 (tavoite)	2018 (tot)	2017 (tot)
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
- maksullisen toiminnan myyntituotot	2 120	1 076	1 818	2 080
- maksullisen toiminnan muut tuotot	14 943	15 669	15 789	15 994
Tuotot yhteensä	17 063	16 745	17 607	18 074
KUSTANNUKSET				
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset				
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	82	75	78	82
- henkilöstökustannukset	651	610	706	788
- vuokrat	8 836	8 530	9 216	9 095
- palvelujen ostot	6 466	6 300	6 570	7 079
- muut erilliskustannukset	162	95	134	110
Erilliskustannukset yhteensä	16 197	15 610	16 704	17 154
KÄYTTÖJÄÄMÄ	866	1 135	903	921
Maksullisen toiminnan osuus				
- tukitoimintojen kustannukset	115	122	118	134
- poistot	23	24	24	27
- korot	0	0	0	0
- muut yhteiskustannukset	115	122	118	134
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	253	268	259	295
Kokonaiskustannukset yhteensä	16 450	15 878	16 962	17 449
Ylijäämä (+) tai Alijäämä (-)	613	867	644	626
Kustannusvastaavuus-%	104 %	105 %	104 %	104 %

KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA MAKSUPERUSTELAIN MUKAISISTA MUISTA SUORITTEISTA HINTATUETTUJEN SUORITTEIDEN OSALTA (1 000 EUROA)

	2019 (tot)	2019 (tavoite)	2018 (tot)	2017 (tot)
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
- maksullisen toiminnan myyntituotot	0	0	0	0
- maksullisen toiminnan muut tuotot	0	0	0	0
Tuotot yhteensä			0	0
KUSTANNUKSET				
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset				
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	16	20	9	23
- henkilöstökustannukset	7	40	15	33
- vuokrat	0	0	0	0
- palvelujen ostot	157	90	70	86
- muut erilliskustannukset	0	5	0	5
Erilliskustannukset yhteensä	180	155	94	146
KÄYTTÖJÄÄMÄ	-180	-155	-94	-146
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista				
- tukitoimintojen kustannukset	0	0	0	0
- poistot	0	0	0	0
- korot	0	0	0	0
- muut yhteiskustannukset	0	0	0	0
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	0	0	0	0
Kokonaiskustannukset yhteensä	180	155	94	146
Ylijäämä (+) tai Alijäämä (-)	-180	-155	-94	-146
Kustannusvastaavuus-%	0 %	0 %	0 %	0 %
Maksuperustelain 7.1 §:ssä tarkoitettu muiden suoritteiden hintatuki				
- myönnetty talousarviossa	155	155	155	155
- siirtynyt edelliseltä vuodelta	90	0	29	20
- käytetty yhteensä	180	0	94	146
Kustannusvastaavuus-% käytetyn hintatuen jälkeen	103 %	104 %	103 %	103 %

Puolustusministeriön hallinnon alan maksupolitiikasta ja maksullisista suoritteista annettujen puolustusministeriön asetusten soveltamisohjeen (FI.PLM.2016-6564, 228/20.99.00/2016) mukaisesti strategiselle kumppanille tuotettavat suoritteet hinnoitellaan ao. kumppanuussopimuksen mukaisesti. Edellä mainitusta aiheutuen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelman yhteiskustannusten laskennassa on jätetty huomiotta strategisten kumppaneiden osuus. Kustannusvastaavuuslaskelmalla esitettävistä maksuperustelain mukaisista suoritteista kumppanuussopimuksen mukaista hinnoittelua käytetään Leijona Catering Oy:n sekä Millog Oy:n kanssa tehtyjen toimitilojen vuokrasopimusten osalta.

1.4.4. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön yhteisrahoitteinen toiminta on vähäistä. Kyseinen toiminta kohdistuu pääasiassa Maanpuolustuskorkeakoulun hankkeisiin, joita on käynnissä muun muassa Suomen Akatemian kanssa.

1.5. Tuotokset ja laadunhallinta

1.5.1. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Tuotokset	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Tavoite 2019	Toteuma 2019
Varusmiesten sotaharjoitusperusteiset maastovuorokaudet (lkm)	32	30	30	31
Kertausharjoituksissa koulutetut reserviläiset (lkm)	18 135	17 616	18 000	17 411
Kertausharjoituksissa koulutetut reserviläiset / SA -joukkoihin sijoitetut (%)	7,9	6,3	6,4	6,2
HN lentotunnit (lkm)	8 797	8 902	8 800	8 777
NH-90 lentotunnit (lkm)	1 679	1 842	1 650	1 624
Taistelualus IA valmiusvuorokaudet (lkm)	1 204	1 312	1 300	1 370

Joukkojen suorituskykyä on kehitetty suunnitelmien mukaisesti ja koulutuksessa on saavutettu asetetut laadulliset tavoitteet.

HN-monitoimihävittäjien ja NH-helikoptereiden lentotuntien sekä koulutettujen reserviläisten osalta jäätiin asetetuista tavoitemääristä.

1.5.2. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Toisen lakisääteisen tehtävänsä perusteella Puolustusvoimat palvelee yhteiskuntaa kaikkina aikoina. Virka-aputoiminta ja -valmius on toteutunut suunnitellulla tavalla. Viranomaisilta saadun palautteen perusteella Puolustusvoimien antama virka-apu on ollut merkityksellistä ja tärkeää.

Puolustusvoimat on tukenut muita viranomaisia antamalla virka-apua ja toteuttamalla muita virka-apuun rinnasteisia tukitehtäviä. Yhteensä virka-aputehtäviä toteutettiin 519 kertaa (2018; 563). Tehtävistä pääosa (n. 70%) oli erilaisten räjähteiden raivaamistehtäviä. Puolustusvoimat kykeni toteuttamaan kaikki sille osoitetut voimassa olevien säädösten mukaiset tukipyynnöt.

Puolustusvoimat on ylläpitänyt öljyntorjuntavalmiuden koko toimintavuoden. Helikopterien virka-apu- ja pelastuspalvelupäivystystä NH90-kalustolla jatkettiin vuoden 2019 aikana. Lakisääteisten tehtävien lisäksi Puolustusvoimat on tukenut muita viranomaisia ja muuta yhteiskuntaa mm. asiantuntijoilla ja materiaalilla.

Varusmiesten loppukyselyllä hankitaan tietoa kotiutuvan saapumiserän subjektiivisista käsityksistä varusmieskoulutuksen toimeenpanosta. Loppukyselyn tuloksia vertaamalla voidaan seurata koulutuskulttuurin kehittymistä ja koulutusjärjestelyjen mielekkyyttä sekä tehokkuutta varusmiespalveluksen aikana varusmiehen näkökulmasta. Puolustusvoimien toimintasuunnitelmassa määritetyt puolustushaarojen loppukyselyiden tavoitteet saavutettiin. Varusmiesten loppukyselyn summamuuttujissa on ollut jatkuva myönteinen trendi viime vuosien aikana. Yleinen maanpuolustustahto palveluksen suorittaneilla on korkea.

Reserviläiskyselyllä arvioidaan kertausharjoituksissa, Puolustusvoimien vapaaehtoisissa harjoituksissa ja Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä (MPK) tilatussa koulutuksessa reserviläisten käsityksiä muun muassa maanpuolustustahdosta, henkilökohtaisesta motivaatiosta, koulutuksen laadusta ja vaikuttavuudesta sekä koulutustapahtuman järjestelyistä. Reservin koulutustapahtumissa kerätyn kyselyn tulosten perusteella reserviläiset olivat tyytyväisiä saamaansa koulutukseen ja summamuuttujien keskiarvot olivat samalla tasolla edellisiin kahteen vuoteen verrattuna.

Maanpuolustuskurssit on toteuttanut käsketyn kurssitoiminnan korkeatasoisesti. Vuonna 2019 järjestettiin neljä valtakunnallista maanpuolustuskurssia, kolme erikoiskurssia, kaksi jatkokurssia ja yksi täydennyskurssi. Kursseille osallistui kaikkiaan 604 kurssitettavaa (2018; 549). Yhteensä vuonna 2019 oli 3 654 kurssipäivää (2018; 3 390). Edellisvuosien tapaan valtakunnallisten kurssien palautekeskiarvo oli erittäin hyvällä tasolla (4,7 asteikolla 1-5).

Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto on avoin ja julkinen sotatieteellinen yliopistokirjasto sekä alansa ainoa kotimainen erikoiskirjasto. Kirjaston tärkeimmät siviilikäyttäjäryhmät ovat muiden korkeakoulujen tutkijat sekä opiskelijat, tiedotusvälineiden, valtionhallinnon ja kulttuurialan edustajat sekä sotahistorian tutkijat ja harrastajat. Kirjasto tarjoaa siviiliasiakkaille lainaus-, kauko- ja tietopalvelua, esittelyjä ja opastuksia sekä erilaisia digitaalisia palveluja.

Puolustusvoimien sotilasmuseotoiminta toteutui suunnitellusti. Sotamuseon kolmen kohteen yhteenlaskettu kävijämäärä kasvoi noin 136 000 kävijään, joka on uusi ennätys. Kuva-arkiston palvelujen osalta SA-kuva.fi -sivuston käyntimäärät olivat 147 968 kappaletta (ei sisällä finna.fi-sivuston määriä), yhteydenottoja tuli yli 350 ja tilattuja kuvia oli 2 100 kappaletta.

Sotilasmusiikin juhlavuonna Kaartin soittokunta täytti 200 vuotta, Laivaston

soittokunta 100 vuotta ja Lapin sotilassoittokunta 50 vuotta. Sotilasmusiikin juhlavuosi näkyi myös toiminnassa. Sotilasmusiikkiala tuotti vuoden 2019 aikana 1 278 esiintymistä Puolustusvoimille, Rajavartiolaitokselle ja näiden sidosryhmille. Esiintymisten määrä oli 75 enemmän kuin edellisenä vuonna.

1.6. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Puolustusvoimien henkilöstön määrän ja laadun kehittämistä on jatkettu vuoden 2019 aikana tehtävien, tavoitteiden ja resurssien edellyttämällä tavalla. Suunnittelun perustana on ollut Puolustusvoimien sodan ajan joukkojen henkilöstötarve.

Puolustusvoimien henkilöstömäärä oli vuoden 2019 lopussa 12 138. Puolustusvoimien toimintamenoilla palkatun henkilöstön henkilötyövuosia kertyi vuonna 2019 yhteensä 11 971 henkilötyövuotta.

Puolustusvoimien henkilöstöstä oli sotilashenkilöstöä 66 % ja siviilihenkilöstöä 34 %. Henkilöstöstä oli miehiä 81 % ja naisia 19 %. Puolustusvoimien henkilöstön keski-ikä oli 42,1 vuotta. Yli 45-vuotiaiden osuus oli 43,8 %.

Työilmapiirikysely toteutettiin elo-syyskuussa ja siihen vastasi noin 79 % henkilöstöstä. Syksyn 2019 kyselyn tuloksista on nähtävissä, että Puolustusvoimien työilmapiiri on edelleen hyvällä tasolla. Korkeimmat keskiarvot saivat ”me-henki” (4,3), ”tieto tulostavoitteista” (4,2) ja ”esimiestyö” (4,2). ”Omaan työtehtävään” (4,1) oltiin myös tyytyväisiä.

Sairauspoissaolojen määrä henkilötyövuosiin suhteutettuna laski edellisiin vuosiin verrattuna. Niitä oli 6,7 työpäivää henkilötyövuotta kohden.

Tunnusluku	2017	2018	2019
Henkilöstömäärä ja muutos % [1)]	11 940 (+0,3 %)	12 053 (+0,95 %)	12 138 (+0,7 %)
Henkilötyövuodet [2)]	11 742 (Lisäksi työllisyysvaroin palkattujen htv:t 9 ja muut lisäksi 8.)	11 833 (Lisäksi työllisyysvaroin palkattujen htv:t 7 ja muut lisäksi 6.)	11 971 (Lisäksi työllisyysvaroin palkattujen htv:t 7 ja muut lisäksi 8.)
Keski-ikä	42,0 (naiset 47,1, miehet 41)	42,0 (naiset 46,9, miehet 40,9)	42,1 (naiset 46,5, miehet 41)
Ikäjakauma	ks. kuvio	ks. kuvio	ks. kuvio
Koulutustaso [3)]	-	5,2	5,2
Vakinaiset, määräaikaiset, lkm ja % [4)]	Vakinaiset 10 235 (85,7 %) Määräaikaiset 1705 (14,3 %) Miehet: 8261 (84,5 %) ja 1517 (15,5 %) Naiset:	Vakinaiset 10 091 (83,7 %) Määräaikaiset 1962 (16,3 %) Miehet: 8153 (82,5 %) ja 1727 (17,5 %) Naiset:	Vakinaiset 10 115 (83,3 %) Määräaikaiset 2023 (16,7 %) Miehet: 8141 (82,3 %) ja 1748 (17,7 %) Naiset:

	1955 (90,9 %) ja 207 (9,4 %)	1938 (89,2 %) ja 235 (10,8 %)	1974 (87,8 %) ja 275 (12,2 %)
Kokoaikaiset, osa-aikaiset		Kokoaikaiset 11 930 (99%) Osa-aikaiset 123 (1,0%) Miehet: 9834 (99,5%) 47 (0,5%) Naiset: 2096 (96,5%) 76 (3,5,%)	Kokoaikaiset 12 008 (98,9 %) Osa-aikaiset 130 (1,1 %) Miehet: 9835 (99,5 %) 54 (0,5%) Naiset: 2173 (96,6%) 76 (3,4%)
Tehdyn työajan palkat, prosenttiosuus palkkasummasta	78,82 %	77,92 %	78,23 %
Kokonaistyötyytyväisyysindeksi 5)	4,1	4,1	4,2 (miehet 4,22 ja naiset 4,0)
Ulkoinen vaihtuvuus, tulovaihtuvuus suluissa 6)	9,96 %	9,5 %	10,6 % (8,8 %)
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen %	0,18 %	0,12 %	0,19 %
Sairauspoissaolot, pv/htv	7,2	7,1	6,7
Työkunnon ja työtyytyväisyyden edistäminen 7)			2 500 €/htv

(1) Henkilöstömäärä sisältää palkatun henkilöstön, joka on toiminut kotimaan tehtävissä tai ulkomailla muissa kuin kriisinhallintatehtävissä ja joille on joulukuun aikana maksettu palkkaa. Henkilöstömäärä sisältää siis myös sopimussotilaat, työllisyysvaroin palkatut ja muut määräaikaiset.

(2) Henkilötyövuodet sisältävät toimintamenoista maksetut henkilötyövuodet, ml. sopimussotilaat. Suluissa on lisäksi mainittu työllisyysvaroin palkatut, lahjoitusvaroin palkattujen henkilötyövuodet.

(3) Koulutustiedot (ensisijainen tutkinto) saatiin tallennettua järjestelmään täysimääräisesti vuodesta 2018 lähtien. Sukupuolittaista indeksiä ei ole saatavilla.

(4) Kaikki määräaikaisissa viroissa tai tehtävissä toimivat (ml. henkilöt, joilla on taustavirka tai -tehtävä ja työllisyysvaroin palkatut).

(5) Työilmapiirikysely toteutetaan Puolustusvoimissa vuosittain. Kokonaistyötyytyväisyysindeksi muodostuu me-hengestä, omaa työtä ja lähiesimiestä koskevista yksittäisitä kysymyksistä (indeksi 1-5). (Naisvastaajia oli 1 791 ja miesvastaajia 7 739). Sukupuolten välillä on tilastollisesti erittäin merkitsevä ero, mutta suhteutettuna vastaajamäärään sen

painoarvo on vähäinen.

(6) Ulkoinen vaihtuvuus sisältää myös sopimussotilaiden, työllisyysvaroin palkattujen ja harjoittelijoiden tiedot. Tulovaihtuvuus on suuntaa antava. Luku muodostuu valtiolle.fi -järjestelmän avoimista tehtävistä sekä kadettikoulusta ja esiupseerikursseilta valmistuneista sekä sopimussotilaista. Tässä yhteydessä on huomioitava, että Puolustusvoimien sisällä tehtäviä vaihtoi vuonna 2019 n. 22% henkilöstöstä.

(7) Luku on suuntaa antava. Luvussa on mukana ne henkilöt, joilla on ollut mahdollisuus hyödyntää viikkoliikunta oikeutta (2 h/vko) lisättynä työhyvinvointiin varattu euromäärä/htv.

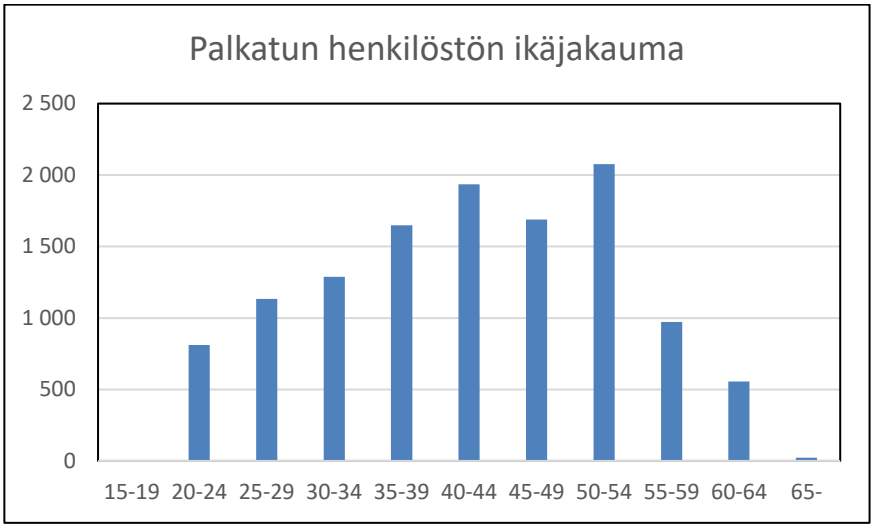

Kuvio: Palkatun henkilöstön ikäjakauma

1.7. Tilinpäätösanalyysi

1.7.1. Rahoituksen rakenne

Puolustusvoimien keräämillä toiminnan tuotoilla (39,41 milj. euroa) katettiin 1,6 % toiminnan kuluista (2 496,18 milj. euroa) vuonna 2019. Toiminnan tuotot jakautuivat seuraaviin tuottoluokkiin: 1) maksullisen toiminnan tuotot 2,88 milj. euroa, 2) vuokrat ja käyttökorvaukset 23,03 milj. euroa, 3) muut toiminnan tuotot 13,50 milj. euroa.

Puolustusvoimien sotilaallisen maanpuolustuksen talousarviorahoitus on vuonna 2019 koostunut ”Puolustusvoimien toimintamenot” -momentista (mom. 27.10.01) ja puolustusmateriaalihankintamomenteista (mom. 27.10.18 ja 27.10.19). Puolustusvoimien sotilaallisen kriisinhallinnan talousarviorahoitus on vuonna 2019 koostunut ulkoasiainministeriön pääluokan ”Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot” -momentista (mom. 24.10.20) ja puolustusministeriön pääluokan ”Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot” -momentista (mom. 27.30.20).

1.7.2. Talousarvion toteutuminen

Tuloarviotilit

Talousarvioesityksessä tuloarviotilille 12.27.20 ”Tulot irtaimen omaisuuden myynnistä ja rojaltimaksuista” arvioitiin kertyvän tuloa 18 000 euroa, joka oli myös Puolustusvoimien vuoden 2019 tilinpäätöksen toteuma. Tuloja momentille 12.27.99 ”Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot” kertyi 4 083 637 euroa. Tuloarviotilille 12.24.99 ”Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot” Puolustusvoimien tuloja kertyi 2 400 810 euroa vuonna 2019.

Menoarviotilit

Valtioneuvoston kanslia asetti Puolustusvoimien käyttöön momentin 23.01.03 ”Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot” vuoden 2018 siirtomäärärahaa 40 568 euroa. Tämä tuli vuoden 2019 aikana käytetyksi kokonaisuudessaan.

Talousarvion mukaisesti ulkoasiainministeriö osoitti Puolustusvoimille momentin 24.10.20 ”Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot” määrärahaa 50,77 milj. euroa niin, että momentin määräraha jakautui viidelletoista eri käyttökohteelle momentin alajaottelujen mukaisesti. Momentin siirtynyt erä vuodelta 2018 oli 16,79 milj. euroa. Vuonna 2019 Puolustusvoimilla käytettävissä oleva määräraha oli yhteensä 67,56 milj. euroa. Momentin 24.10.20 vuoden 2019 tilinpäätöstoteuma oli 43,34 milj. euroa ja vuodelle 2020 siirtyvä erä oli 24,22 milj. euroa.

Puolustusministeriö osoitti Puolustusvoimille varsinaisen talousarvion mukaisesti momentin 27.01.21 ”Puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha” määrärahaa 1,58 milj. euroa. Momentin siirtynyt erä vuodelta 2018 oli 1,25 milj. euroa, jolloin vuonna 2019 Puolustusvoimilla käytettävissä oleva määräraha oli 2,83 milj. euroa. Momentin 27.01.21 vuoden 2019 menot olivat 1,96 milj. euroa ja vuodelle 2020 siirtyvä erä oli 0,87 milj. euroa.

Momentin 27.01.29 ”Puolustusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot” vuoden 2019 tilinpäätöstoteuma oli 274,06 milj. euroa.

Vuonna 2019 myönnettiin momentille 27.10.01 ”Puolustusvoimien toimintamenot” nettobudjetoitua määrärahaa 1 931,45 milj. euroa. Momentin siirtynyt erä vuodelta 2018 oli 228,89 milj. euroa, jolloin vuonna 2019 Puolustusvoimilla käytettävissä oleva määräraha oli yhteensä 2 160,34 milj. euroa. Momentin käyttö oli 1 923,02

milj. euroa ja vuodelle 2020 siirtyvä erä oli 237,32 milj. euroa eli 11 prosenttia käytettävissä olleista määrärahoista.

Vuonna 2019 myönnettiin momentille 27.10.18 ”Puolustusmateriaalihankinnat” määrärahaa yhteensä 789,92 milj. euroa. Momentin siirtynyt erä oli 390,44 milj. euroa, jolloin vuonna 2019 käytettävissä oleva määräraha oli yhteensä 1 180,36 milj. euroa. Määrärahojen käyttö oli 541,94 milj. euroa, ja vuodelle 2020 siirtyvä erä oli 638,42 milj. euroa eli 54 prosenttia käytettävissä olleista määrärahoista.

Momentille 27.10.19 ”Hawk Mk 51 -koneiden modifiointi” ei myönnetty määrärahaa vuonna 2019, mutta käytettävissä oli vuodelta 2018 siirtynyt erä 2,34 milj. euroa. Määräraha tuli käytetyksi kokonaan vuoden 2019 aikana.

Momentilla 27.30.20 ”Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot” oli käytössä 90,49 milj. euroa, joka koostui myönnetystä 58,38 milj. eurosta ja vuodelta 2018 siirtyneestä 32,11 milj. eurosta. Käyttö oli 42,17 milj. euroa ja seuraavalle vuodelle siirtyi 48,32 milj. euroa eli 53 prosenttia käytettävissä olleesta määrärahasta.

1.7.3. Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikkö keräsi toiminnallaan vuonna 2019 tuottoja 39,4 milj. euroa, joka on noin 9,9 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2018 toiminnan tuotot. Tuottojen lasku kohdistui muun toiminnan tuottoihin. Muut tuottoja koskevat tiliryhmät pysyivät lähes samalla tasolla edelliseen vuoteen verrattuna.

Maksullisen toiminnan tuotot ja perityt vuokrat ja käyttökorvaukset pysyivät lähes samalla tasolla edelliseen vuoteen verrattuna. Vähäisten muutoksien voidaan katsoa aiheutuvan normaalista toiminnan vuosittaisesta vaihtelusta.

Muut toiminnan tuotot laskivat vuodesta 2018 noin 10,1 milj. euroa. Tuottojen lasku jakautui maanpuolustuskaluston myynnin vähenemiseen 8,5 milj. eurolla sekä yhteistoiminnan kustannusten korvausten vähenemiseen 1,6 milj. eurolla. Maanpuolustuskaluston myyntiin sisältyi vuonna 2018 arvoltaan merkittävä ampumatarvikkeiden myynti Viron puolustusministeriölle, joka nostaa vertailuvuoden lukua poikkeuksellisen suureksi.

Toiminnan kulut

Vuonna 2019 Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön toiminnan kulut olivat noin 2 496,2 milj. euroa kasvaen edellisestä vuodesta 66,2 milj. eurolla. Kasvu kohdistui muiden kulujen tiliryhmään. Toiminnan kulujen suurimmat tiliryhmät olivat henkilöstökulut, joiden määrä oli 867,4 milj. euroa (34,8 % toiminnan kuluista), palveluiden ostot 722,2 milj. euroa (28,9 % toiminnan kuluista) sekä muut kulut 399,0 milj. euroa (16,0 % toiminnan kuluista).

Henkilöstökulujen määrä kasvoi edellisestä vuodesta 5,0 milj. euroa eli 0,6 %. Muutos aiheutui 32,8 milj. euron kasvusta palkkojen ja palkkioiden tililajissa sekä 27,8 milj. euron vähennyksestä henkilöstösivukuluissa. Palkkojen osalta suurin kasvu kohdistui virkasuhdepalkkoihin, jotka kasvoivat 21,8 milj. euroa eli 3,4 % aiheutuen keskeisesti henkilötyövuosien kasvusta ja tammikuussa 2019 palkanmaksun yhteydessä maksetusta erillisestä kertaerästä sekä 1.4.2019 lukien tapahtuneesta yleiskorotuksesta. Työsuhdepalkat laskivat edellisestä vuodesta 0,5 milj. euroa eli 3,3 % aiheutuen henkilöstörakenteen muutoksesta. Muut palkat ja palkkiot laskivat noin 0,6 milj. euroa eli 1,0 % edellisestä vuodesta. Suurin tekijä oli kriisinhallintahenkilöstön päivärahat, jotka vähenivät noin 1,5 milj. euroa. Tämä aiheutui lähinnä ope-

raatioiden kokonaisvahvuuden pienentymisestä. Lomapalkkavelan muutoskirjauksia tehtiin noin 12,0 milj. eurolla enemmän kuin edellisenä vuonna. Muutos aiheutuu KIKY-sopimukseen sisältyneen lomarahan 30 % leikkauksen päättymisestä.

Henkilöstösivukulujen vähennyksestä suurin osa kohdistui eläkemaksuihin, jotka vuonna 2019 olivat noin 26,3 milj. euroa eli 18,5 % pienemmät kuin vuonna 2018. Vähenemistä selittää eläkemaksujärjestelmän maksurakenteen uudistuminen.

Suurimmat palveluiden ostot kohdistuivat korjaus- ja kunnossapitopalveluihin (noin 281 milj. euroa), muihin palveluihin (noin 262 milj. euroa) ja toimistopalveluihin (noin 110 milj. euroa). Palveluiden ostot kokonaisuutena lisääntyivät vuoteen 2018 verrattuna yhteensä noin 17,1 milj. euroa eli 2,4 %. Suurin kasvu palveluiden ostoissa kohdistui toimistopalveluihin, joissa kulut ovat kasvaneet yhteensä noin 8,2 milj. eurolla eli 8,0 %. Suhteellisesti eniten ovat kasvaneet rakentamispalveluiden kulut noin 3,7 milj. eurolla eli 63,6 % sekä henkilöstöpalveluiden kulut noin 4,0 milj. eurolla eli 41,5 %.

Merkittävimmät palveluiden kulujen nousut kohdistuivat muihin palveluihin kuuluviin tietotekniikka-alan konsultointi- ja tutkimuspalveluihin, jotka lisääntyivät noin 9,9 milj. euroa eli 179,1 %. Toimistopalveluihin kuuluvien ICT-palveluiden ostot Valtorilta lisääntyivät noin 9,5 milj. euroa eli 37,4 %. Nämä lisäykset aiheutuivat muun muassa ydintoimintaa palvelevien järjestelmien ylläpidon palveluhankinnoista. Merkittävin vähennys kohdistui muihin palveluihin kuuluviin muihin asiantuntija- ja tutkimuspalveluihin, joiden kulut laskivat noin 8,0 milj. euroa edellisestä vuodesta. Vähennys johtui pääosin vuonna 2018 valmistuneesta Laivue2020 -hankkeeseen liittyvästä suunnittelutyöstä.

Muut kulut nousivat edellisestä vuodesta 64,4 milj. euroa eli 19,2 %. Kasvua aiheuttaa erityisesti maanpuolustuskaluston kulujen kasvu 63,9 milj. eurolla eli 23,7 %:lla. Tilikaudelle kohdistuviin puolustustarvikkeiden hankintoihin vaikuttavat hankkeiden etenemisestä ja maksuaikatauluista aiheutuvat suorituskyvyn rakentamisen vuosittaiset vaihtelut. Merkittävin kasvu kohdistui lentokoneisiin, helikoptereihin ja lennokkeihin ja merkittävin vähennys kohdistui ohjuksiin ja ohjusjärjestelmiin. Puolustustarvikkeiden ja niihin liittyvien palveluiden ostoja koskevan Foreign Military Sales (FMS) -sopimuksen mukaisia kulukirjauksia tehtiin vuonna 2019 noin 32 milj. eurolla.

Muihin kuluihin kuuluvissa käyttöoikeusmaksuissa tapahtui 4,0 milj. euron kasvu kohdistuen lisenssimaksuihin. Henkilöstön, varusmiesten ja reserviläisten matkakulut kokonaisuutena laskivat noin 3,0 milj. euroa vuoteen 2018 verrattuna noin 45,5 milj. euroon. Vähenemistä tapahtui lähes kaikissa matkakulujen kululajeissa. Vähäistä kasvua on tapahtunut varusmiesten matkakuluissa sekä reserviläisten kriisinhallinnan koulutusmatkoissa.

Aineita, tarvikkeita ja tavaroita koskevien kulujen määrä oli yhteensä noin 257,3 milj. euroa vähentyen edellisestä vuodesta 24,2 milj. euroa eli 8,6 %. Ostot tilikauden aikana vähenivät noin 9,0 milj. euroa eli 3,2 %. Merkittävin osuus vähenemisestä (6,1 milj. euroa) kohdistui vaatteiston ostoihin. Vuonna 2018 toteutui useampi samanaikainen iso vaatetushankinta. Vaihto-omaisuusvaraston muutoskirjauksia tehtiin vaihto-omaisuusvarastoa kasvattavasti 15,7 milj. eurolla, kun edellisenä vuonna vastaavia muutoskirjauksia tehtiin 0,5 milj. eurolla.

Vuokrakulut olivat 200,0 milj. euroa kasvaen 0,7 milj. eurolla eli 0,3 %. Senaattikiinteistölle maksettavat pääomavuokrat nousivat edelliseen vuoteen verrattuna 1,2 milj. eurolla, mutta kuljetusvälineiden vuokrien vähentyessä (2,1 milj. euroa eli 18,9 %) jäi vuokrakulujen kokonaiskasvu vähäiseksi.

Valmistus omaan käyttöön -kirjauksia tehtiin yhteensä noin 14,4 milj. euron edestä liittyen pääosin keskeneräisiin aineellisiin käyttöomaisuushankintoihin. Lisäystä edellisen vuoden kirjauksiin oli noin 3,2 milj. euroa eli 28,5 %. Muutokset aiheutuvat pääosin suorituskyvyn rakentamisen vuosittaisista vaihteluista. Vuonna 2019 aktivoitiin keskeneräiseen käyttöomaisuuteen muun muassa ajoneuvojen varusteluun liittyviä hankintoja 4,9 milj. eurolla, rakennus-, rakennelma- ja valvontajärjestelmähankintoja noin 4,4 milj. eurolla ja uusien polttoainejakelupaikkojen hankintoja noin 1,2 milj. eurolla.

Käyttöomaisuuden poistot olivat 62,4 milj. euroa eli 21,1 % Puolustusvoimien käyttöomaisuuden määrästä. Poistot nousivat vuoteen 2018 verrattuna 6,1 milj. euroa eli 10,9 %. Eniten kasvua oli koneiden ja laitteiden poistoissa, jotka kasvoivat edellisestä vuodesta 5,3 milj. euroa eli 11,0 %.

Sisäiset kulut kasvoivat edellisestä vuodesta noin 0,4 milj. euroa eli 23,7 % aiheutuen lisääntyneistä yhteistoiminnan kustannusten korvauksista.

Rahoitustuotot ja -kulut
Rahoitustuotot olivat 1,4 milj. euroa laskien edelliseen vuoteen verrattuna noin 1,2 milj. euroa kohdistuen euromääräisten saamisten korkotuottoihin.

Rahoituskulut olivat noin 0,04 milj. euroa vuonna 2019 laskien edellisvuodesta 7,6 %. Väheneminen johtuu pienentyneistä ostolaskujen viivästyskoroista.

Satunnaiset tuotot ja kulut
Satunnaiset tuotot olivat vuonna 2019 noin 4,6 milj. euroa, jossa kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli noin 2,7 milj. euroa. Satunnaiset tuotot muodostuivat pääasiassa Millog Oy:n liikevoiton palautuksesta.

Satunnaisia kuluja oli 1,4 milj. euroa ja niiden määrä kasvoi vuodesta 2018 noin 0,4 milj. eurolla. Satunnaiset kulut muodostuivat pääasiassa Metsähallitukselle maksetuista korvauksista.

Siirtotalouden tuotot ja kulut
Siirtotalouden kuluihin kuuluvat maavoimien maksamat muut siirtotalouden kulut ulkomaille. Ne ovat vuonna 2019 laskeneet edellisestä vuodesta 97,9 % (0,3 milj. euroa). Yksittäisenä laskua selittävänä tekijänä on siirtotalouden kuluihin vuonna 2018 purettu ennakko (0,2 milj. euroa).

Tuotot ja kulut veroista ja pakollisista maksuista
Vuoteen 2018 verrattuna perityt arvonlisäverot nousivat noin 0,9 milj. euroa eli 2,3 %. Maahantuonnin arvonlisäverotuotot nousivat 4,4 milj. euroa ja yhteisöhankintojen arvonlisäverotuotot vähenivät 3,3 milj. euroa.

Vuoteen 2018 verrattuna suoritetut arvonlisäverot vähenivät noin 3,7 milj. euroa eli 1,4 %.

Vuoden 2019 kulujäämä
Tuotto- ja kululaskelman lopputulos osoittaa 2,7 mrd. euron kulujäämää, joka kasvoi vuodesta 2018 noin 70,0 milj. euroa. Kulujäämän kasvun aiheuttaja on lähtökohtaisesti toiminnan kulujen kasvu ja tuottojen pieneneminen. Muutos on 2,7 % suuruinen ja sen voidaan todeta olevan normaalia vuotuista vaihtelua.

1.7.4. Tase

Taseen loppusumma 1 176,4 milj. euroa kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 94,3

milj. eurolla eli 8,7 %. Taseen loppusummasta käyttöomaisuuden osuus on 25 % (2018 27 %), vaihto-omaisuuden osuus 37 % (2018 39 %) ja rahoitusomaisuuden osuus 38 % (2018 34 %).

Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset
Vuonna 2019 Puolustusvoimien käyttöomaisuuden kokonaismäärä oli 295,5 milj. euroa nousten edellisestä vuodesta 5,8 milj. eurolla eli 2,0 %. Käyttöomaisuus jakautui 96,0 % aineellisiin hyödykkeisiin (2018 94,5 %) ja 4,0 % aineettomiin hyödykkeisiin (2018 5,5 %).

Aineellisten hyödykkeiden kokonaisarvo kasvoi 9,9 milj. euroa (3,6%). Merkittävin kasvu kohdistui ennakkomaksujen ja keskeneräisten hankintojen ryhmään, joiden arvo kasvoi 11,5 milj. euroa. Suurimmat keskeneräisen käyttöomaisuuden aktivoinnit koskivat kuorma-autohankintoja. Myös koneiden ja laitteiden arvo kasvoi 2,6 milj. euroa aiheutuen erityisesti tietotekniikka-alan laitehankinnoista.

Aineettomien hyödykkeiden arvo on laskenut 4,1 milj. euroa (-25,6 %). Merkittävin muutos kohdistuu aineettomien oikeuksien määrään, joka väheni 3,8 milj. eurolla (-26,4 %). Vähennys syntyi normaaleista poistoista uusien käyttöomaisuuden aktivointien puuttuessa.

Vaihto- ja rahoitusomaisuus
Vaihto- ja rahoitusomaisuuden määrän kasvu vuodesta 2018 on 88,5 milj. euroa (11,2 %). Suurin kasvu kohdistuu ennakkomaksuihin, jotka ovat nousseet 75,4 milj. euroa.

Ennakkomaksujen määrä oli 435,1 milj. euroa kasvaen edellisestä vuodesta 21,0 % eli 75,4 milj. eurolla. Maanpuolustuskaluston hankintaennakoiden määrä oli 381,0 milj. euroa, jossa on kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 104,4 milj. euroa (37,7 %). Suurin yksittäinen tekijä kasvulle oli Laivue2020-hanketta koskeva ennakkomaksu. Puolustustarvikkeiden ja niihin liittyvien palveluiden ostoja koskevan Foreign Military Sales (FMS) -sopimuksen mukaisten ennakkomaksujen määrä oli 43,1 milj. euroa, jossa on vähenemistä edelliseen vuoteen verrattuna 32,2 milj. euroa (42,8 %). FMS-ennakkomaksujen vähenemisen taustalla vaikuttavat hankkeiden etenemisestä ja maksuaikatauluista aiheutuvat vuosittaiset vaihtelut.

Vaihto-omaisuuden määrä kasvoi 15,7 milj. eurolla eli noin 3,7 %. Varaston arvoa ovat kasvattaneet varastoinnin kehittämisprojektit, joiden lopputuloksena saadaan entistä luotettavampi materiaalitilannekuva sekä parempi varastojen tehokkuus.

Oma pääoma
Taseen pääoman siirrot -erään tilinpäätöksessä siirretyt katteet, tyhjennykset, lähetteiden tili, hallinnan siirrot ja yhteishankinnoista aiheutuneet menonsiirrot olivat vuonna 2019 yhteismäärältään noin 2,81 mrd. euroa (2018 2,75 mrd. euroa). Kasvuun vaikutti suurimpana valuuttamääräisten maksujen lisääntyminen. Kun tilikauden kulujäämä oli noin 2,68 mrd. euroa, alittavat pääoman siirtoihin menojen maksuista ja tulojen perimisestä kirjatut erät tilikauden tuottojen ja kulujen erotuksen 125,4 milj. eurolla. Valtion pääoma tilikauden 2019 lopussa oli 913,4 milj. euroa, jossa kasvua vuoteen 2018 verrattuna oli edellä mainittu 125,4 milj. euroa.

Vieras pääoma
Vuoteen 2018 verrattuna vieraan pääoman määrä väheni 31,1 milj. euroa. Ostovelat vähenivät vuonna 2019 edelliseen vuoteen verrattuna 31,9 milj. euroa eli 25,0 %.

Edelleen tilitettävät erät vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna noin 2,8 milj. euroa eli 13,4 %. Väheneminen kohdistui työnantajan eläkemaksuihin ja aiheutui pääasiassa eläkemaksujärjestelmän maksurakenteen uudistumisesta sekä eläkemaksujen maksuprosessin muuttumisesta 1.1.2019 käyttöön otetun tulorekisterin myötä.

Siirtovelat kokonaisuutena kasvoivat 2,3 milj. euroa (1,8 %) 130,1 milj. euroon. Kasvu kohdentui lomapalkkavelkoihin (9,7 milj. euroa) ja aiheutui pääosin KIKY-sopimuksen ja siihen sisältyneen lomarahan 30 % leikkauksen päättymisestä. Muiden siirtovelkojen määrä laski 7,4 milj. euroa.

1.8. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Puolustusvoimien ylin johto vastaa siitä, että Puolustusvoimissa toteutetaan talouden ja toiminnan laajuuteen sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset sisäisen valvonnan menettelyt, joilla varmistetaan talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden sekä johtamisen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot taloudesta ja toiminnasta.

Sisäisen valvonnan vastuut on sisällytetty Puolustusvoimien hallinnollisiin määräyksiin ja hallintoyksiköiden työjärjestyksiin. Hallintoyksiköt ovat sisällyttäneet sisäisen valvonnan vaatimuksia omiin toimintakäskyihinsä ja suunnitelmiinsa.

Taloustoimialan sisäisen valvonnan painopistealueita olivat maksuaikakorttien käyttöä ohjaavan normin noudattaminen ja raportointi, maksullisen toiminnan suoritteiden tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten kohdentaminen sekä taloushallinnon prosessien toimivuus ja noudattaminen. Oikeudellinen osasto jatkoi laillisuusvalvontaa ja vahvisti sen asemaa.

Sisäistä valvontaa toteutettiin vuonna 2019 suunnitelmallisesti osana toimintaa ja erillisillä valvontatoimenpiteillä organisaation kaikilla eri tasoilla. Puolustusvoimien ylin johto tarkasti vuoden aikana tulos- ja hallintoyksiköitä. Pääesikunnan laitoksia ohjaavat osastot toteuttivat alaisensa laitoksen ohjausta ja valvontaa tekemällä toiminnan tarkastuksia kuluneen vuoden aikana. Lisäksi toimialat toteuttivat sisäistä valvontaa tarkastuksina tulos- ja hallintoyksiköihin ja tulosyksiköt toteuttivat sisäistä valvontaa toiminnan tarkastuksina alaisiinsa hallintoyksiköihin. Hallintoyksiköiden päälliköt valvoivat oman yksikkönsä toimintaa.

Hallintoyksiköt ovat arvioineet omaa sisäistä valvontaansa ja riskienhallintaansa sisäisen valvonnan suppealla arviointikehikolla. Hallintoyksiköt arvioivat sisäisen valvonnan tilanteensa pääosin hyväksi ja antoivat omat lausumansa hallintoyksikön vuosiraportin johdon katsauksissa. Puolustusvoimien sisäisten tarkastusten painopiste raportointijakson aikana oli hyvän hallintotavan toteutumisen varmistamisessa sekä sisäisen valvonnan kattavuuden todentamisessa. Sisäinen tarkastus arvioi, että Puolustusvoimien sisäinen valvonta ja riskienhallinta on tyydyttävällä tasolla. Johtopäätöksenä vuoden 2019 tarkastuksista voidaan yhä edelleen nostaa esille dokumentoidun riskiperusteisen systemaattisen sisäisen valvonnan kehittämisen.

Toimenpiteinä osana riskienhallintaa uudistettiin vuoden 2019 aikana edustamista ja vieraanvaraisuutta käsittelevä normi ja julkaistiin asiakirja esteellisyyssäännösten huomioimisesta virkamiehen toiminnassa. Lisäksi Pääesikunnan johdolla jatkettiin Puolustusvoimien riskienhallintaohjelmiston hankinnan valmistelua vaatimusten määrittelyvaiheeseen tavoitteena mahdollisimman pikainen käyttöönotto.

Tehtyjen havaintojen, valvontojen ja tarkastusten perusteella voidaan todeta, että sisäinen valvonta on toteutunut pääosin hyvän hallintotavan ja talousarviolain mukaisesti ja täyttää talousarvioasetuksen 69§ vaatimukset.

1.9. Arviointien tulokset

VTV:n suorittama tilintarkastus kohdistui Puolustusvoimien vuoden 2019 kirjanpitoon, minkä lisäksi tarkastuksessa seurattiin aikaisempien tarkastavaintoihin perusteella tehtyjen toimenpiteiden toteutumista. Tarkastuskäynnit kohdistuivat Pääesikuntaan, Merivoimiin, Puolustusvoimien logistiikkalaitokseen sekä Puolustusvoimien palvelukeskukseen.

Raportointijakson aikana VTV käynnisti Kestävään julkiseen talouteen liittyvät tarkastukset: Puolustusvoimien strategisten suorituskykyhankkeiden kustannukset ja rahoitus sekä Omaisuuden elinkaaren hallinta - koneet ja laitteet.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila arvioitiin vuonna 2019 hyväksi kahdessa, tyydyttäväksi 11:ssa ja välttäväksi kolmessa tarkastuksessa. Kahdessa tarkastuksessa ei annettu kokonaisarviota. Arvioiden perusteella ei voi kuitenkaan tehdä suoraan johtopäätöksiä Puolustusvoimien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta, koska tarkastuskohteiksi on valikoitu kokonaisuuksia, joissa jo etukäteen on arvioitu olevan kehittämistarpeita.

Puolustusvoimien asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin vuonna 2019 viidettä kertaa. Kaikki keskeiset palveluntuottajat osallistuivat asiakastyytyväisyyskyselyyn. Asiakastyytyväisyys on pysynyt samalla hyvällä tasolla edelliseen raportointikauteen nähden ja palvelutoiminnan koko Puolustusvoimien yhteiseksi asiakastyytyväisyysarvoksi saatiin tulos 3,9 joka oli sama kuin edellisvuoden kyselyssä.

Merivoimat toteutti rannikkojääkäriyksikön ja miinantorjunta-aluksen arvioinnin vuoden 2019 aikana yhteistyössä Naton kanssa. Merivoimat osallistuu vuonna 2020 Naton nopean toiminnan joukkojen (NATO Response Force) täydentävän toiminnan joukkopooliin Katanpää-luokan miinantorjunta-aluksella ja rannikkojääkärikomppanialla.

Kainuun prikaatin vuodelle 2019 suunniteltu ISO 9001:2015 mukainen laadunhallintajärjestelmän auditointi toteutettiin marraskuussa. Auditoinnin kokonaistulos oli erinomainen ja vain kaksi lievää poikkeamaa todennettiin. ISO 9001 -laatusertifikaatin luovutus on suunniteltu huhtikuulle. Porin prikaatin suunnitelman mukainen ISO 14001 -ympäristöjärjestelmän katselmointi toteutettiin 2.-5.9.2019 Det Norske Veritaksen (DNV) toimesta.

Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen toimintajärjestelmä on rakennettu ISO 9001:2015 vaatimusten mukaiseksi. Vuonna 2019 toteutettiin toimintajärjestelmän uudelleensertifiointi, jonka tuloksena ISO 9001:2015 -sertifikaatti myönnettiin

Logistiikkalaitokselle uudelleen ja on voimassa 8.11.2022 asti.

1.10. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Puolustusvoimissa ei ole todettu raportointijakson aikana merkittäviä talouteen tai omaisuuteen liittyviä väärinkäytöksiä tai väärinkäytösepäilyjä.

Väärinkäytöksiä tai niiden epäilyjä on omaisuuteen liittyen kuusi kappaletta. Kahdessa tapauksessa on annettu päätös, yksi on syyttäjällä syyteharkinnassa ja kolmen esitutkinta on vielä kesken. Tapausten taloudelliset vaikutukset ovat muutamasta kymmenestä muutamaan sataan euroon. Vuonna 2018 havaitusta väärinkäytösepäilyistä kolmen käsittely on edelleen kesken. Vuonna 2017 havaitut väärinkäytösepäilyt on käsitelty loppuun. Vuoden 2016 aikana havaituista väärinkäytösepäilyistä yksi on käsittelyssä hovioikeudessa.

2. TALOUSARVION TOTEUMALASKELMA

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2019	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	**41 899 146,93**	**42 128 754**	**42 128 753,53**	**0,00**	**100 %**
11.04.01. Arvonlisävero	41 899 146,93	42128754	42 128 753,53	0,00	100 %
12. Sekalaiset tulot	**33 321 618,52**	**6511038**	**6 511 037,51**	**0,00**	**100 %**
12.24.99. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot	4 196 674,71	2400810	2 400 809,78	0,00	100 %
12.27.20. Tulot irtaimen omaisuuden myynnistä ja rojaltimaksuista(nettob)	18 000,00	18000	18 000,00	0,00	100 %
12.27.99. Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot	7 382 174,00	4083637	4 083 636,85	0,00	100 %
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	21 703 000,00	0	0,00	0,00	0 %
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	21 769,81	8591	8 590,88	0,00	100 %
Tuloarviotilit yhteensä	**75 220 765,45**	**48 639 791**	**48 639 791,04**	**0,00**	**100 %**

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion n määrärahojen käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot: Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
23. Valtioneuvoston kanslia							**40 567,80**	**40 567,80**	**40 567,80**	**0,00**
23.01.03. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (smr 2 v)							40 567,80	40 567,80	40 567,80	0,00
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	**58 446 788,78**	**51 673 894**	**27 454 913,56**	**24 218 980,84**	**51 673 894,40**	**0,00**	**16 786 669,68**	**67 554 669,68**	**43 335 688,84**	**24 218 980,84**
24.01.29. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	447 788,78	905 894	905 894,40		905 894,40	0,00				
24.01.29.1. Ulkoasiainhallinnon arvonlisäveromenot	447 788,78	905 894	905 894,40		905 894,40	0,00				
24.10.20. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (smr 2v)	57 999 000,00	50 768 000,00	26 549 019,16	24 218 980,84	50 768 000,00	0,00	16 786 669,68	67 554 669,68	43 335 688,84	24 218 980,84
24.10.20.01. EU:n taistelujoukkojen koulutus- ja valmiusaian menot (EK)		870 000	172 300,89	697 699,11	870 000,00	0,00	0,00	870 000,00	172 300,89	697 699,11
24.10.20.04. Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio) (EK)	1 990 000,00	1 985 000	1 688 528,38	296 471,62	1 985 000,00	0,00	132 207,82	2 117 207,82	1 820 736,20	296 471,62
24.10.20.05. Yhteiset menot (EK)	9 575 000,00	10 294 000	5 966 853,38	4 327 146,62	10 294 000,00	0,00	3 373 383,05	13 667 383,05	9 340 236,43	4 327 146,62
24.10.20.06. Suomen Bosnia-Hertsegovinan kriisinhallintajoukon menot (EUFOR/ALTHEA - operaatio) (EK)	245 000,00									
24.10.20.08. Resolute Support-operaatio, Afganistan (EK)	5 554 000,00	7 260 000	4 854 769,43	2 405 230,57	7 260 000,00	0,00	1 527 549,13	8 787 549,13	6 382 318,56	2 405 230,57
24.10.20.09.Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, kansallisesta kriisinhallinnan veteraanikortista aiheutuviin menoihin, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintamenoihin (EK)	5 133 000,00	2 050 000	59 996,38	1 990 003,62	2 050 000,00	0,00	0,00	2 050 000,00	59 996,38	1 990 003,62
24.10.20.11. EUTM/Somalian koulutusoperaation menot (EK)	676 000,00	1 161 000	410 081,40	750 918,60	1 161 000,00	0,00	477 312,51	1 638 312,51	887 393,91	750 918,60
24.10.20.14. Libanonin kriisinhallintaoperaation menot (EK)	22 999 000,00	15 225 000	6 018 532,30	9 206 467,70	15 225 000,00	0,00	8 871 125,16	24 096 125,16	14 889 657,46	9 206 467,70
24.10.20.15. EUTM/Malin koulutusoperaation menot (EK)	248 000,00	470 000	212 303,79	257 696,21	470 000,00	0,00	32 078,52	502 078,52	244 382,31	257 696,21
24.10.20.16. Malin YK-operaation menot (MINUSMA) (EK)	293 000,00	1 215 000	581 709,90	633 290,10	1 215 000,00	0,00	121 701,20	1 336 701,20	703 411,10	633 290,10
24.10.20.18. Irakin koulutusoperaation menot (EK)	8 541 000,00	8 321 000	6 031 844,84	2 289 155,16	8 321 000,00	0,00	1 834 874,22	10 155 874,22	7 866 719,06	2 289 155,16
24.10.20.19 EUNAVFOR MED, Välimeren operaation menot (EK)	1 422 000,00	1 391 000	420 031,61	970 968,39	1 391 000,00	0,00	416 438,07	1 807 438,07	836 469,68	970 968,39
24.10.20.20. Golanin kriisinhallintaoperaation menot (UNDOF) (EK)	252 000,00									
24.10.20.22. Sotilaseläkejärjestelmän mukaiset lisäeläkemaksut (EK)	1 071 000,00									
24.10.20.23. Naton Irakin koulutusoperaation menot (MNI) (EK)		526 000	132 066,86	393 933,14	526 000,00	0,00	0,00	526 000,00	132 066,86	393 933,14

27. Puolustusministeriön hallinnonala	**2 805 093 136,30**	**3 055 394 606,08**	**2 330 332 011,31**	**725 057 317,30**	**3 055 389 328,61**	**5 277,47**	**655 017 131,59**	**3 436 341 131,59**	**2 511 357 038,62**	**924 984 092,97**
27.01.21. Puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (smr 2v)	2 200 000,00	1 575 000	708 527,12	866 472,88	1 575 000,00	0,00	1 248 176,15	2 823 176,15	1 956 703,27	866 472,88
27.01.29. Puolustusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	275 417 083,45	274 060 606	274 060 606,08		274 060 606,08	0,00				
27.10.01. Puolustusvoimien toimintamenot (nettob) (smr 2v)	1 939 124 000,00	1 931 450 000	1 694 069 397,26	237 380 602,74	1 931 450 000,00	0,00	228 885 090,04	2 160 335 090,04	1 922 954 487,30	237 380 602,74
27.10.01.1. Kiinteistömenot	263 000 000,00	263 600 000	261 059 559,34	2 540 440,66	263 600 000,00	0,00	4 916 333,36	268 516 333,36	265 975 892,70	2 540 440,66
27.10.01.2. Puolustusvoimien toiminnallisista tarpeista aiheutuvien palvelussuhdeasuntojen vuokraosuuksien maksaminen (EK) (enintään)	1 600 000,00	1 500 000	878 757,41	621 242,59	1 500 000,00	0,00	642 429,72	2 142 429,72	1 521 187,13	621 242,59
27.10.01.3. Sotainvalideille ja sotaveteraaneille, maanpuolustustyölle, partiolaistoimintaan sekä merkittäville urheilutapahtumille suoritettavien liiketaloudellisin perustein hinnoitellun maksullisen toiminnan hintojen alentamiseen (EK) (enintään)	155 000,00	155 000	90 252,33	64 747,67	155 000,00	0,00	90 047,31	245 047,31	180 299,64	64 747,67
27.10.01.6. Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot	289 778 000,00	250 650 000	183 361 835,02	67 288 164,98	250 650 000,00	0,00	93 471 854,85	344 121 854,85	276 833 689,87	67 288 164,98
27.10.01.6.26. Peruslentokoulutus VN-kalustolla - tilausvaltuus (KPY)	2 424 000,00									
27.10.01.6.35. KASI-järjestelmän ylläpito - tilausvaltuus (KPY)	3 000 000,00	3 000 000	1 966 128,00	1 033 872,00	3 000 000,00	0,00	886 318,00	3 886 318,00	2 852 446,00	1 033 872,00
27.10.01.6.36. Vuoden 2015 toimintamenojen tilausvaltuus (KPY)	10 207 000,00						4 904 772,46	4 904 772,46	4 904 772,46	0,00
27.10.01.6.37 Kunnossapidon kumppanuus (Millog) - tilausvaltuus (KPY)	95 559 000,00	95 131 000	95 130 999,96	0,04	95 131 000,00	0,00	7 963 250,00	103 094 250,00	103 094 249,96	0,04
27.10.01.6.38. Alkeis- ja peruslentokoulutuksen koulutusjärjestelmän hankinta -tilausvaltuus (KPY)	15 000 000,00						12 521 037,21	12 521 037,21	12 521 037,21	0,00
27.10.01.6.39.Vuoden 2016 toimintamenojen tilausvaltuus (KPY)	41 892 000,00	8 986 000	1 318 617,40	7 667 382,60	8 986 000,00	0,00	20 339 212,78	29 325 212,78	21 657 830,18	7 667 382,60
27.10.01.6.40. Vuoden 2017 toimintamenojen tilausvaltuus (KPY)	104 951 000,00	25 045 000	4 223 848,42	20 821 151,58	25 045 000,00	0,00	36 179 589,14	61 224 589,14	40 403 437,56	20 821 151,58
27.10.01.6.41. Alkeis- ja peruslentokoulutuksen koulutusjärjestelmän palveluhankinta - tilausvaltuus (KPY)	2 157 000,00	4 581 000	1 053 604,42	3 527 395,58	4 581 000,00	0,00	785 259,03	5 366 259,03	1 838 863,45	3 527 395,58
27.10.01.6.42 Vuoden 2018 toimintamenojen tilausvaltuus (KPY)	14 588 000,00	106 400 000	73 001 920,37	33 398 079,63	106 400 000,00	0,00	9 892 416,23	116 292 416,23	82 894 336,60	33 398 079,63
27.10.01.6.43. Vuoden 2019 toimintamenojen tilausvaltuus (KPY)		7 507 000	6 666 716,45	840 283,55	7 507 000,00	0,00	0,00	7 507 000,00	6 666 716,45	840 283,55
27.10.01.9. Muut toimintamenot	1 384 591 000,00	1 415 545 000	1 248 678 993,16	166 866 006,84	1 415 545 000,00	0,00	129 764 424,80	1 545 309 424,80	1 378 443 417,96	166 866 006,84
27.10.01.9.01. Muut toimintamenot (KPY)	1 384 581 000,00	1 415 535 000	1 248 593 000,12	166 866 006,84	1 415 459 006,96	75 993,04	129 764 424,80	1 545 299 424,80	1 378 357 424,92	166 866 006,84
27.10.01.9.40. Toimintamenojen tilausvaltuuksien valuuttakurssien muutoksista aiheutuvat menot (KPY)	10 000,00	10 000	85 993,04		85 993,04	-75 993,04	0,00	10 000,00	85 993,04	0,00

27.10.18. Puolustusmateriaalihankinnat (smr 5)	525 342 000,00	789 919 000	351 425 930,73	438 493 069,27	789 919 000,00	0,00	390 441 638,24	1 180 360 638,24	541 940 793,30	638 419 844,94
27.10.18.1. Puolustusmateriaalin tilausvaltuuksista aiheutuvat menot	394 809 000,00	607 183 000	300 078 544,70	307 104 455,30	607 183 000,00	0,00	287 604 644,03	894 787 644,03	420 068 911,35	474 718 732,68
27.10.18.1.05. Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen (PVKEH 2012) - tilausvaltuus (KPY)	3 371 000,00	25 000 000	0,00	25 000 000,00	25 000 000,00	0,00	2 495 991,89	27 495 991,89	0,00	27 495 991,89
27.10.18.1.06. Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen (PVKEH 2013) - tilausvaltuus (KPY)							50 484 601,22	50 484 601,22	7 933 018,35	42 551 582,87
27.10.18.1.07. Valmiusyrityimien varustaminen (VYV1) - tilausvaltuus (KPY)	19 100 000,00						13 561 699,13	13 561 699,13	10 601 822,79	2 959 876,34
27.10.18.10.9. Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen (PVKEH 2014) - tilausvaltuus (KPY)	58 450 000,00	25 186 000	15 867 568,40	9 318 431,60	25 186 000,00	0,00	2 130 325,86	27 316 325,86	17 152 251,30	10 164 074,56
27.10.18.1.10 Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen (PVKEH 2015) - tilausvaltuus (KPY)	17 761 000,00	13 764 000	8 062 251,79	5 701 748,21	13 764 000,00	0,00	16 848 649,35	30 612 649,35	15 657 356,68	14 955 292,67
27.10.18.1.11. Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen (PVKEH 2016) - tilausvaltuus (KPY)	47 900 000,00	19 000 000	3 059 528,19	15 940 471,81	19 000 000,00	0,00	31 227 546,01	50 227 546,01	13 738 236,41	36 489 309,60
27.10.18.1.12. Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen (PVKEH 2017) - tilausvaltuus (KPY)	75 635 000,00	122 123 000	28 479 946,04	93 643 053,96	122 123 000,00	0,00	65 837 201,12	187 960 201,12	73 241 108,46	114 719 092,66
27.10.18.1.13. Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen (PVKEH 2018) - tilausvaltuus (KPY)	155 673 000,00	380 288 000	230 277 642,69	150 010 357,31	380 288 000,00	0,00	103 307 667,01	483 595 667,01	265 702 547,33	217 893 119,68
27.10.18.1.14. Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen (PVKEH 2019) - tilausvaltuus (KPY)		18 095 000	11 834 689,55	6 260 310,45	18 095 000,00	0,00	0,00	18 095 000,00	11 834 689,55	6 260 310,45
27.10.18.1.40. Indeksien ja valuuttakurssien muutoksista aiheutuvat menot (KPY)	16 919 000,00	3 727 000	2 496 918,04	1 230 081,96	3 727 000,00	0,00	1 710 962,44	5 437 962,44	4 207 880,48	1 230 081,96
27.10.18.2. Muut puolustusmateriaalihankinnat (EK) (enintään)	122 933 000,00	182 736 000,00	51 347 386,03	131 388 613,97	182 736 000,00	0,00	95 236 994,21	277 972 994,21	116 762 196,51	161 210 797,70
27.10.18.2. Muut puolustusmateriaalihankinnat (EK) (enintään)	122 933 000,00	182 736 000	51 347 386,03	131 388 613,97	182 736 000,00	0,00	95 236 994,21	277 972 994,21	116 762 196,51	161 210 797,70
27.10.18.3. Muut puolustusmateriaalihankinnat	7 600 000,00						7 600 000,00	7 600 000,00	5 109 685,44	2 490 314,56
27.10.18.3. Muut puolustusmateriaalihankinnat	7 600 000,00						7 600 000,00	7 600 000,00	5 109 685,44	2 490 314,56
27.10.19. Hawk Mk 51 -koneiden modifiointi (smr 3v)	4 600 000,00						2 335 434,21	2 335 434,21	2 335 434,21	0,00
27.10.19. Hawk Mk 51 -koneiden modifiointi (smr 3v)	4 600 000,00						2 335 434,21	2 335 434,21	2 335 434,21	0,00

27.30.20. Sotilaallisen kriisinhallin kalusto- ja hallintomenot (smr2v)	58 381 000,00	58 380 000	10 062 827,59	48 317 172,41	58 380 000,00	0,00	32 106 792,95	90 486 792,95	42 169 620,54	48 317 172,41
27.30.20.01. Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio) (EK)	915 000,00	1 097 000	744 752,95	352 247,05	1 097 000,00	0,00	300 975,00	1 397 975,00	1 045 727,95	352 247,05
27.30.20.02. Suomen Bosnia-Hertsegovinan kriisinhallintajoukon menot (EUFOR/ALTHEA-operaatio) (EK)	105 000,00						11 980,32	11 980,32	11 980,32	0,00
27.30.20.03. Sotilastarkkailijatoiminnan menot (EK)	2 438 000,00	2 295 000	313 724,00	1 981 276,00	2 295 000,00	0,00	1 421 875,89	3 716 875,89	1 735 599,89	1 981 276,00
27.30.20.04. Resolute Support -operaatio, Afganistan (EK)	5 470 000,00	5 135 000	627 021,89	4 507 978,11	5 135 000,00	0,00	4 890 560,36	10 025 560,36	5 517 582,25	4 507 978,11
27.30.20.05 Irakin koulutusoperaation menot (EK)	15 771 000,00	10 420 000	825 803,04	9 594 196,96	10 420 000,00	0,00	7 674 175,55	18 094 175,55	8 499 978,59	9 594 196,96
27.30.20.07. Kriisinhallintaoperaatioiden yhteiset menot (EK)	5 512 000,00	6 416 000	3 156 535,17	3 259 464,83	6 416 000,00	0,00	1 706 900,41	8 122 900,41	4 863 435,58	3 259 464,83
27.30.20.08. Kriisinhallinnan joukkojen kehittämisohjelma (EK)	9 100 000,00	18 650 000	833 726,75	17 816 273,25	18 650 000,00	0,00	6 518 106,66	25 168 106,66	7 351 833,41	17 816 273,25
27.30.20.10 EUNAVFOR MED, Välimeren operaation menot EK	230 000,00	230 000	168 478,39	61 521,61	230 000,00	0,00	0,00	230 000,00	168 478,39	61 521,61
27.30.20.11. EUTM/Somalian koulutusoperaation menot (EK)	420 000,00	365 000	287 190,87	77 809,13	365 000,00	0,00	113 194,55	478 194,55	400 385,42	77 809,13
27.30.20.15. Libanonin kriisinhallintaoperaation menot (EK)	16 645 000,00	9 645 000	2 583 105,81	7 061 894,19	9 645 000,00	0,00	9 053 517,11	18 698 517,11	11 636 622,92	7 061 894,19
27.30.20.16. EUTM/Malin koulutusoperaation menot (EK)	175 000,00	280 000	117 133,79	162 866,21	280 000,00	0,00	38 358,85	318 358,85	155 492,64	162 866,21
27.30.20.17. Malin YK-operaation menot (MINUSMA) (EK)	653 000,00	653 000	262 293,74	390 706,26	653 000,00	0,00	63 114,61	716 114,61	325 408,35	390 706,26
27.30.20.18. Golanin kriisinhallintaoperaation menot (UNDOF) (EK)	56 000,00						2 171,62	2 171,62	2 171,62	0,00
27.30.20.19. Naton Irakin koulutusoperaation menot (NMI) (EK)		475 000	21 885,06	453 114,94	475 000,00	0,00	0,00	475 000,00	21 885,06	453 114,94
27.30.20.20. Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, kansainvälisestä helikopterirahastosta aiheutuviin menoihin, Pohjoismaiden Base Camp -pooliin osallistumisesta aiheutuviin menoihin, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintamenoihin (EK)	891 000,00	2 719 000	121 176,13	2 597 823,87	2 719 000,00	0,00	311 862,02	3 030 862,02	433 038,15	2 597 823,87
27.30.95 Kurssivaihtelut (nettob) (A)	29 052,85	10 000	4 722,53	0,00	4 722,53	5 277,47				

28. Valtiovarainministeriön hallinnonala		**922 974**	**922 974,00**	**0,00**	**922 974,00**	**0,00**	**441 296,42**	**1 364 270,42**	**1 210 160,42**	**154 110,00**
28.60.12. Osaamisen kehittäminen (smr 2)		922 974	922 974,00	0	922 974,00	0,00	0,00	922 974,00	922 974,00	0,00
28.70.22. Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki (S3)							441 296,42	441 296,42	287 186,42	154 110,00
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	**350 185,53**	**389 140**	**389 139,61**	**0,00**	**389 139,61**	**0,00**	**0,00**	**389 139,61**	**389 139,61**	**0,00**
32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (smr 2v)	350 185,53	389 140	389 139,61	0,00	389 139,61	0,00	0,00	389 139,61	389 139,61	0,00
32.30.51.07. Palkkatuettu työ, valtionhallinto (KPY)	350 185,53	389 140	389 139,61	0,00	389 139,61	0,00	0,00	389 139,61	389 139,61	0,00
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	**114 538,04**	**135 345**	**135 345,49**	**0,00**	**135 345,49**					
33.20.50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (A)	46 403,45	51 735	51 735,49		51 735,49					
33.20.50.01. Palkkatuettu työ, valtionhallinto	46 403,45	51 735	51 735,49		51 735,49					
33.20.51. Valtionosuus peruspäivärahasta (A)	14 838,23									
33.20.51.01. Palkkatuettu työ, valtionhallinto	14 838,23									
33.20.52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (nettob) A	53 296,36	83 610	83 610,00		83 610,00					
33.20.52.01. Palkkatuettu työ, valtionhallinto	53 296,36	83 610	83 610,00		83 610,00					
Määrärahatilit yhteensä	**2 864 004 648,65**	**3 108 515 960**	**2 359 234 383,97**	**749 276 298,14**	**3 108 510 682,11**	**5 277,47**	**672 285 665,49**	**3 505 689 779,10**	**2 556 332 595,29**	**949 357 183,81**

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön talousarvion toteumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) [1]								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy [2]	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö [3]	Vuoden 2019 valtuudet						Talousarvio-menot 2019	Määräraha-tarve 2020	Määräraha-tarve 2021	Määräraha-tarve 2022	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittavissa 2020 TA:ssa						
27.10.01 Puolustusvoimien toimintamenot	**1 169 764**	**159 596**	**64 100**	**223 696**	**168 119**	**55 577**	**55 577**	**276 833**	**286 792**	**36 453**	**11 051**	**0**	**334 296**
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 169 764							257 794	177 769	5 475	1 972	0	185 216
Vuonna 2019 käytettävissä olleet valtuudet		159 596	64 100	223 696	168 119	55 577	55 577	19 039	109 023	30 978	9 079	0	149 080
27.10.18 Puolustusmateriaalihankinnat	**3 339 702**	**165 955**	**1 334 671**	**1 500 626**	**1 313 537**	**187 088**	**187 088**	**415 861**	**891 504**	**306 774**	**247 862**	**558 260**	**2 004 400**
Aikaisempien vuosien valtuudet	3 339 702							265 949	539 826	113 656	46 348	140 944	840 774
Vuonna 2019 käytettävissä olleet valtuudet		165 955	1 334 671	1 500 626	1 313 537	187 088	187 088	149 912	351 678	193 118	201 514	417 316	1 163 626
27.10.19 HAWK Mk-66 koneiden modifiointi	**15 036**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**2 335**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Aikaisempien vuosien valtuudet	15 036							2335	0	0	0	0	0
Vuonna 2019 käytettävissä olleet valtuudet		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	0							0	0	0	0	0	0
- korkotuki- tms. valtuudet [4]	0							0	0	0	0	0	0
- talonrakennushankevaltuudet [5]	0							0	0	0	0	0	0
Vuonna n käytettävissä olleet valtuudet, josta		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- talonrakennushankevaltuudet [5]		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	**4 524 502**	**325 551**	**1 398 771**	**1 724 322**	**1 481 656**	**242 665**	**242 665**	**695 029**	**1 178 296**	**343 227**	**258 913**	**558 260**	**2 338 696**
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	0							0	0	0	0	0	0
- korkotuki- tms. valtuudet [4]	0							0	0	0	0	0	0
- talonrakennushankevaltuudet [5]	0							0	0	0	0	0	0
Vuonna n käytettävissä olleet valtuudet, josta		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- korkotuki- tms. valtuudet [4]		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- talonrakennushankevaltuudet [5]		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

[1] Valtuuden ja sen käytön määräksi merkitään tehdyn tilauksen sopimushinta tai sitoumuksen määrä silloin, kun valtuus on rajattu alun perin muulla tavalla, mutta valtuuden käytön johdosta annetaan euromääräinen sitoumus. Korkotuetun lainakannan enimmäismääränä määritellyt

[2] Myös pääluokan tai luvun päätösosassa myönnetyt valtuudet sisällytetään taulukkoon. Tällöin luvun tai momentin numerotunnukseksi merkitään "00.".

[3] Esitetään yhteismäärä niistä aikaisempina varainhoitovuosina käytetyistä valtuuksista, joista varainhoitovuotena on aiheutunut menoja tai joista aiheutuu menoja tulevina varainhoitovuosina.

[4] Korkotukilainojen lainakannan enimmäismääränä tai valtionapuun oikeuttavien kustannusten enimmäismääränä tai muulla vastaavalla tavalla myönnettyjen valtuuksien määrä. Erittely esitetään vain, jos momentti (ja yhteensä) sisältää tällä tavoin määriteltyjä valtuuksia.

[5] Talousarviolain 10 §:n 2 momentissa säädetyn laajuus- tai kustannusarvion perusteella myönnetyt valtuudet. Erittely esitetään vain, jos momentti (ja yhteensä) sisältää talonrakennushankevaltuuksia.

3. TUOTTO- JA KULULASKELMA

PUOLUSTUSVOIMAT -KIRJANPITOYKSIKÖN TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1.2019 - 31.12.2019		1.1.2018 - 31.12.2018	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	2 882 373,38		2 355 886,22	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	23 028 422,31		23 330 139,65	
Muut toiminnan tuotot	13 501 967,21	39 412 762,90	23 644 843,63	49 330 869,50
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	273 001 288,94		282 037 558,48	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-15 740 339,20		-547 680,59	
Henkilöstökulut	867 433 655,76		862 452 598,34	
Vuokrat	200 025 473,18		199 353 662,34	
Palvelujen ostot	722 205 481,18		705 140 224,72	
Muut kulut	399 007 036,44		334 647 239,93	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-14 363 492,41		-11 176 829,95	
Poistot	62 373 876,98		56 263 400,45	
Sisäiset kulut	2 232 258,08	-2 496 175 238,95	1 805 292,79	-2 429 975 466,51
JÄÄMÄ I		-2 456 762 476,05		-2 380 644 597,01
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	1 404 440,01		2 556 618,76	
Rahoituskulut	-36 057,41	1 368 382,60	-39 039,66	2 517 579,10
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	4 557 636,90		1 904 117,78	
Satunnaiset kulut	-1 410 551,00	3 147 085,90	-1 020 005,03	884 112,75
JÄÄMÄ II		-2 452 247 007,55		-2 377 242 905,16
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	7 094,97	-7 094,97	332 086,36	-332 086,36
JÄÄMÄ III		-2 452 254 102,52		-2 377 574 991,52
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	42 070 531,96		41 136 742,99	
Suoritetut arvonlisäverot	-271 892 954,80	-229 822 422,84	-275 627 215,79	-234 490 472,80
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-2 682 076 525,36		-2 612 065 464,32

4. TASE

PUOLUSTUSVOIMAT -KIRJANPITOYKSIKÖN TASE

	31.12.2019		31.12.2018	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Tutkimus- ja kehittämismenot	1 210 056,64		1 491 493,90	
Aineettomat oikeudet	10 622 977,98		14 432 036,81	
Muut pitkävaikutteiset menot	80 497,80	11 913 532,42	92 497,80	16 016 028,51
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Rakennukset	912 066,78		964 124,34	
Rakennelmat	21 534 417,85		20 537 577,98	
Rakenteet	909 853,20		849 152,30	
Koneet ja laitteet	232 275 223,02		234 921 974,80	
Kalusteet	317 073,40		306 299,90	
Muut aineelliset hyödykkeet	241 293,81		241 599,08	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	27 423 483,99	283 613 412,05	15 896 331,93	273 717 060,33
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET YHTEENSÄ		295 526 944,47		289 733 088,84
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
VAIHTO-OMAISUUS				
Aineet ja tarvikkeet	435 923 754,89	435 923 754,89	420 183 415,69	420 183 415,69
PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset	377 498,04	377 498,04	367 719,21	367 719,21
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	4 436 962,50		9 353 820,87	
Siirtosaamiset	2 929 205,99		1 038 087,28	
Muut lyhytaikaiset saamiset	1 182 977,65		873 547,03	
Ennakkomaksut	435 078 462,77	443 627 608,91	359 712 997,70	370 978 452,88
RAHOITUSOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT LYHYTAIKAISET SIJOITUKSET				
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kassatilit	462 159,14		475 109,59	
Muut pankkitilit	503 481,20	965 640,34	421 287,48	896 397,07
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		880 894 502,18		792 425 984,85
VASTAAVAA YHTEENSÄ		1 176 421 446,65		1 082 159 073,69

	31.12.2019		31.12.2018	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	81 387 757,35		81 387 757,35	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	706 593 767,06		572 759 939,79	
Pääoman siirrot	2 807 472 705,62		2 745 899 291,59	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	-2 682 076 525,36	913 377 704,67	-2 612 065 464,32	787 981 524,41
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Saadut ennakot	334 066,70		234 600,70	
Ostovelat	95 379 219,52		127 238 091,44	
Kirjanpitoyksikköjen väliset tilitykset	16 846 872,74		16 479 195,62	
Edelleen tilitettävät erät	17 783 429,69		20 546 049,47	
Siirtovelat	130 147 932,72		127 854 849,01	
Muut lyhytaikaiset velat	2 552 220,61	263 043 741,98	1 824 763,04	294 177 549,28
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		263 043 741,98		294 177 549,28
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		1 176 421 446,65		1 082 159 073,69

5. LIITETIEDOT

Puolustusvoimien tilinpäätöksen liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten tärkeimmät vaikutukset talousarvion toteumalaskelmaan, tuotto- ja kululaskelmaan ja taseeseen sekä niiden vertailtavuuteen

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikkö on käyttänyt momentin 28.70.22 ”Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki (siirtomääräraha 3 v) vuoden 2018 siirtomäärärahaa 287 186,42 euroa.

Valuuttakurssi, jota on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut sitoumukset Suomen rahaksi

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikössä on käytäntönä, että valuuttamääräiset liiketapahtumat merkitään kirjanpitoon Suomen rahaksi muutettuina pääsääntöisesti tapahtumapäivän mukaiseen kurssiin. Jos kurssissa on tapahtunut muutos tapahtumapäivän ja maksupäivän välisenä aikana, realisoitunut kurssiero käsitellään maksun yhteydessä menon tai tulon oikaisueränä maksuun perustuen.

Alla olevassa taulukossa on esitetty ostovelkojen osalta erot, jotka syntyvät edellä mainitun käytännön ja sen välillä, jos arvostuksessa käytettäisiin vuoden viimeisen päivän mukaista kurssia.

Summa tapahtuma-valuuttana		Summa yritys-valuuttana (1		Kurssi 31.12.2019	Arvostusero (2, (3	
-93 796,75	CAD	-64 279,85	EUR	1,46210	127,77	EUR
-8 896,00	CHF	-8 174,17	EUR	1,08710	-9,06	EUR
-535 806,43	DKK	-71 705,69	EUR	7,46970	-24,96	EUR
-109 413,16	GBP	-129 039,48	EUR	0,85208	632,33	EUR
-621 463,20	NOK	-61 320,45	EUR	9,84600	-1 797,89	EUR
-4 418,24	PLN	-1 036,93	EUR	4,25670	-1,02	EUR
-662 642,44	SEK	-62 804,96	EUR	10,44000	-666,53	EUR
-1 001 802,83	USD	-900 086,34	EUR	1,11890	4 740,12	EUR
				Yhteensä	**3 000,76**	**EUR**

1) Arvostus tapahtumapäivän mukaiseen kurssiin
2) Tapahtumapäivän ja vuoden viimeisen päivän kurssien mukaisten arvostusten välinen erotus
3) Negatiivinen etumerkki tarkoittaa sitä, että velan määrä tilinpäätöksessä tulisi olla yritysvaluuttana suurempi.

Tilinpäätöksessä ei ole avoinna muita kuin Suomen rahan määräisiä myyntisaatavia.

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät sekä erityisesti niissä tapahtuneiden muutosten vaikutukset tilikauden tuotto- ja kulujäämän sekä taseessa ilmoitettavien erien muodostumiseen

Vaihto-omaisuuden arvostamisessa noudatettiin edelleen erillistä 15.1.2016 päivitettyä arvostussuunnitelmaa, jota alettiin käyttää vuoden 2015 tilinpäätöksestä lukien määriteltäessä ulkoisen kirjanpidon taseeseen aktivoitavan vaihto-omaisuuden arvoa ja jonka asianmukaisuus vuoden 2019 tilinpäätöstilanteessa on tarkistettu. Vaihto-omaisuuden arvon määrittelyssä on huomioitu Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön materiaalikirjanpidossa oleva vaihto-omaisuus.

Selvitys edellistä vuotta koskevista tiedoista, jos ne eivät ole vertailukelpoisia tilinpäätösvuoden tietojen kanssa

Valtion virka- ja työehtosopimuksessa sopimuskaudelle 2018-2020 (9.3.2018) on sopimuksen 6 §:ssä kirjattu, että virkamiehelle ja työntekijälle, jonka palvelussuhde on alkanut viimeistään 3.9.2018 ja palvelussuhde on keskeytymättä jatkunut 18.11.2018 saakka, maksetaan tammikuun 2019 palkanmaksun yhteydessä erillinen kertaerä. Kertaerä oli suuruudeltaan 9,2 %:a yleisen virka- ja työehtosopimuksen 7 §:n mukaisesta kuukausipalkkauksesta. Kertaerää ei ole jaksotettu tilikaudelle 2018, vaan se kirjattiin kokonaisuudessaan tilikauden 2019 menoksi.

Valtiokonttorin liikekirjanpidon tilikartan tilin 82800 nimi ”Siirtotalouden kulut käyttötalous, ulkomaat” huomioitiin muutoksena vuoden 2019 Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön tilipuitteissa. Valtiokonttorin 10.5.2019 antamaan kirjanpidon tilejä koskevaan määräykseen (VK/230/00.00.00.01/2019) perustuen 19.6.2019 lukien perustettiin seuraavat tilit, jotta sisäisten erien eliminointimuutoksesta johtuvat tilimuutokset voidaan ottaa käyttöön vaiheittain vuoden 2019 aikana:

170098	Myyntisaamiset, sisäiset T
17498	Muut lyhytaikaiset saamiset, sisäiset T
25708	Ostovelat, sisäiset T
26290	Muut lyhytaikaiset velat T
26298	Muut lyhytaikaiset velat, sisäiset T

Lisäksi tilien 17009, 17490, 17491, 2550 ja 25701 sisältökuvauksia päivitettiin vastaamaan kyseistä määräystä ja tili 2629 poistettiin kirjauskäytöstä tilien 26290 ja 26298 perustamisen vuoksi.

Valtiokonttorin 29.11.2019 antamaan ”Tilimääräys 1.1.2020” -määräykseen perustuen 1.11.2019 lukien perustettiin seuraavat tilit, koska kyseisessä määräyksessä poikkeuksina tuli voimaan jo 1.11.2019 tietyt muutokset, jotta viimeistään vuodelta 2019 laadittavassa tilinpäätöksessä sisäiset saatavat ja velat ovat kyseisen määräyksen mukaisilla omilla tileillä:

17390	Muut siirtosaamiset T
17398	Muut siirtosaamiset, sisäiset T, K
26190	Muut siirtovelat T
26198	Muut siirtovelat, sisäiset T, K

Samalla tilit 1739 ja 2619 poistettiin kirjauskäytöstä. Lisäksi muutettiin selitettä tilien 1731 ja 2612 osalta. 8.1.2020 lukien perustettiin kyseiseen määräykseen perustuen tili 41129 Eläkemaksujen oikaisut vuoden 2019 kirjanpitoon. 1.11.2019 lukien perustettiin Valtiokonttorin määräämiin talousarviokirjanpidon tileihin kuuluva tili 670 Talousarvion ulkopuolinen rahoitus ja sillä rahoitetut menot.

Puolustusvoimien tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	**Tilinpäätös 2018**	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 20198	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteuturna %
12.27.20. Tulot irtaimen omaisuuden myynnistä ja rojaltimaksuista (nettob)					
Bruttotulot	11 319 987,36	3 860 000,00	4 036 343,70	176 343,70	105 %
Bruttomenot	11 301 987,36	3 842 000,00	4 018 343,70	176 343,70	105 %
Nettotulot	**18 000,00**	**18 000,00**	**18 000,00**	**0,00**	**100 %**

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2019 määrärahojen käyttö vuonna 2019	Talousarvion 2019 määrärahojen siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot: Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
27.10.01. Puolustusvoimien toimintamenot (nettob) (smr 2v)										
Bruttomenot	1 969 402 807,93	1 963 286 000	1 728 523 898,70		1 965 904 501,44				1 957 409 546,66	
Bruttotulot	30 278 807,93	31 836 000	34 454 501,44		34 454 501,44				34 455 059,36	
Nettomenot	**1 939 124 000,00**	**1 931 450 000,00**	**1 694 069 397,26**	237 380 602,74	**1 931 450 000,00**	**0,00**	**228 885 090,04**	**2 160 335 090,04**	**1 922 954 487,30**	**237 380 602,74**
			1 771 702 000,00							
27.30.95 Kurssivaihtelut (nettob) (A)										
Bruttomenot	0,00	0	0,00		0,00					
Bruttotulot	29 052,85	0	4 722,53		4 722,53					
Nettomenot	**29 052,85**	**10 000**	**4 722,53**		**4 722,53**	**5 277,47**				
33.20.52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (nettob) (A)										
Bruttomenot	53 296,36	0	83 610,00		83 610,00					
Bruttotulot	0,00	0	0,00		0,00					
Nettomenot	**53 296,36**	**83 610**	**83 610,00**		**83 610,00**	**0,00**				

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Puolustusvoimilla ei ole esitettävää liitteellä 3

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Puolustusvoimilla ei ole esitettävää liitteellä 4

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2019	2018
Henkilöstökulut	**743 017 948,73**	**710 199 343,12**
Palkat ja palkkiot	731 650 462,17	710 805 845,20
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	11 367 486,56	-606 502,08
Henkilösivukulut	**124 415 707,03**	**152 253 255,22**
Eläkekulut	115 926 783,71	142 202 934,37
Muut henkilösivukulut	8 488 923,32	10 050 320,85
Yhteensä	**867 433 655,76**	**862 452 598,34**
Johdon palkat ja palkkiot, josta	5 516 633,57	5 510 837,24
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	7 180,00	9 999,70
Johto	7 180,00	7 096,00
Muu henkilöstö	0,00	2 903,70

Palkat ja palkkiot sisältävät palkkioita 1.899.422,17 euroa (2.008.372,73 euroa). Lisäksi palkat ja palkkiot sisältävät reserviläisille maksettuja palkkoja 6.990.282,70 euroa (6.566.256,35 euroa), asevelvollisille maksettuja päivärahoja 38.559.166,35 euroa (38.155.538,80 euroa) sekä kriisinhallintahenkilöstölle maksettuja päivärahoja 10.398.123,41 euroa (11.882.786,96 euroa).

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Omaisuusryhmä	Poisto-menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto % [1)]	Jäännösarvo € tai %
11. Aineettomat hyödykkeet				
Perustamis- ja järjestely menot	Tasapoisto	5	20	0
Tutkimus- ja kehittämismenot	Tasapoisto	5	20	0
Ostetut atk-ohjelmistot	Tasapoisto	5	20	0
Patenttioikeudet	Tasapoisto	10	10	0
Tekijänoikeudet	Tasapoisto	10	10	0
Liittymismaksut	Tasapoisto	10	10	0
Muut aineettomat oikeudet	Tasapoisto	10	10	0
Itsevalmistetut atk-ohjelmat	Tasapoisto	5	20	0
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	5	20	0
Keskeneräiset aineettomat käyttöomaisuusha	-	-	-	-
12.Aineelliset hyödykkeet				
Rakennukset	Tasapoisto	20	5	0
Rakennelmat	Tasapoisto	10	10	0
Muut rakenteet	Tasapoisto	10	10	0
Autot ja muut maakuljetusvälineet	Tasapoisto	5	20	0
Laivat ja muut vesikuljetusvälineet				
Alukset ja raskaat vesikuljetusvälineet	Tasapoisto	15	6,7	0
Pienveneet ja kevyet vesikuljetusvälineet	Tasapoisto	5	20	0
Lentokoneet ja muut ilmakuljetusvälineet	Tasapoisto	20	5	0
Raskaat työkoneet (käyttöaika yli 10 vuotta	Tasapoisto	15	6,7	0
Kevyet työkoneet (käyttöaika alle 10 vuotta	Tasapoisto	10	10	0
Atk-laitteet ja niiden oheislaitteet	Tasapoisto	3	33,3	0
Toimistokoneet ja -laitteet	Tasapoisto	5	20	0
Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	Tasapoisto	5	20	0
Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0
Laboratoriolaitteet ja -kalusteet	Tasapoisto	10	10	0
Muut tutkimuslaitteet				
Mittalaitteet	Tasapoisto	5	20	0
Muut tutkimuslaitteet	Tasapoisto	10	10	0

Muut koneet ja laitteet				
Simulaattorit	Tasapoisto	20	5	0
Lennonvarmistuslaitteet	Tasapoisto	15	6,7	0
Muut koneet ja laitteet (Käyttöaika yli 5 vuot	Tasapoisto	10	10	0
Muut koneet ja laitteet (Käyttöaika alle 5 vuc	Tasapoisto	5	20	0
Asuinhuoneisto-ja toimistokalusteet	Tasapoisto	10	10	0
Muut kalusteet	Tasapoisto	10	10	0
Taide-esineet	-	-	-	-
Muut aineelliset hyödykkeet	Tasapoisto	10	10	0
Keskeneräiset aineelliset käyttöomaisuushar	-	-	-	-
13: Käyttömaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Osuudet	-	-	-	-
Osakkeet	-	-	-	-

[1)] Jos kyseessä on substanssipoisto, sarakkeeseen merkitään - .

Hankinnasta aiheutuva meno kirjataan hankintatilikauden kuluksi, mikäli kyseessä on lyhytvaikutteinen hankinta. Mikäli kyseessä on pitkävaikutteinen tuotannontekijä, niin sen hankintameno on valtion talousarviosta annetun asetuksen 66 g §:n mukaan aktivoitava luonteensa mukaisesti. Poistomenettelyssä noudatetaan Puolustusvoimat-tilivirastossa seuraavia sääntöjä 1. Poistomenettelyn alarajana on yhden vuoden taloudellinen pitoaika. Tätä lyhyempivaikutteisemmat tuotannontekijät kirjataan kokonaisuudessaan hankintatilikauden kuluksi. 2. Poistomenettelyn alarajana on 10.000 euron arvonlisäveroton hankintameno. Tätä alhaisemmat tuotannontekijöiden hankintamenot kirjataan kokonaisuudessa hankintatilikauden kuluksi.

Taide-esineiden osalta noudatetaan 10.000 euron aktivointirajaa. Tätä alhaisemmat taide-esineiden hankintamenot kirjataan kokonaisuudessa hankintatilikauden kuluksi. Osakkeiden ja osuuksien osalta ei noudateta 10.000 euron aktivointirajaa, vaan kaikki osakkeet ja osuudet aktivoidaan taseeseen riippumatta niiden hankintamenosta. Käyttöomaisuuden perusparannusmenoina käsitellään sellaiset menot, jotka lisäävät olennaisesti hyödykkeen tuotantokykyä. Tällaiset perusparannusmenot merkitään käyttöomaisuuden alkuperäisen hankintamenon lisäykseksi. Sellaiset perusparannusmenot, joilla ei lisätä käyttöomaisuuden tuotantokykyä kirjataan korjaus- ja kunnossapitomenoina suoraan hankintatilikauden kuluiksi.
Käyttöomaisuuskohde pidetään käyttöomaisuuskirjanpidossa niin kauan kuin sen vaikutusaika jatkuu, vaikka sen koko hankintameno olisi jo kirjattu poistoina kuluksi.
Omaisuuden ilmaisluovutuksen tai tuhoutumisen yhteydessä mahdollinen jäljellä oleva menojäännös poistetaan kokonaan. Myynnin yhteydessä tehdään viimeinen poisto omaisuuden viimeiseltä käyttökuukaudelta, jonka jälkeen jäljelle jäävä menojäännös kirjataan myyntivoittojen tai tappioiden tilin oikaisuksi.

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

			Aineettomat hyödykkeet			Yhteensä
	110. Perustamis- ja järjestelymenot	111. Tutkimus- ja kehittämismenot	112. Aineettomat oikeudet	114. Muut pitkävaikutteiset menot	119. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	
Hankintameno 1.1.2019	0,00	1 966 091,64	63 783 548,50	8 103 744,85	0,00	73 853 384,99
Lisäykset	0,00	50 000,00	186 827,50	0,00	0,00	236 827,50
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.2019	0,00	2 016 091,64	63 970 376,00	8 103 744,85	0,00	74 090 212,49
Kertyneet poistot 1.1.2019	0,00	474 597,74	49 351 511,69	8 011 247,05	0,00	57 837 356,48
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	331 437,26	3 995 886,33	12 000,00	0,00	4 339 323,59
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2019	0,00	806 035,00	53 347 398,02	8 023 247,05	0,00	62 176 680,07
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2019	0,00	1 210 056,64	10 622 977,98	80 497,80	0,00	11 913 532,42

			Aineelliset hyödykkeet			Yhteensä
	122. - 124. Rakennukset, rakennelmat ja rakenteet	125. - 127. Koneet ja laitteet sekä kalusteet	128. Muut aineelliset hyödykkeet	129. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Hankintameno 1.1.2019	56 313 525,88	770 649 581,33	455 129,42	15 896 331,93		843 314 568,56
Lisäykset	5 285 826,69	51 315 346,36	12 780,00	13 839 429,41		70 453 382,46
Vähennykset	168 337,20	14 034 025,11	0,00	2 312 277,35		16 514 639,66
Hankintameno 31.12.2019	61 431 015,37	807 930 902,58	467 909,42	27 423 483,99		897 253 311,36
Kertyneet poistot 1.1.2019	33 962 671,26	535 421 306,63	213 530,34	0,00		569 597 508,23
Vähennysten kertyneet poistot	166 001,64	13 826 160,67	0,00	0,00		13 992 162,31
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	4 260 015,82	53 559 688,82	13 085,27	0,00		57 832 789,91
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	17 992,10	183 771,38		0,00		201 763,48
Tilikauden arvonalennukset		0,00	0,00	0,00		0,00
Kertyneet poistot 31.12.2019	38 074 677,54	575 338 606,16	226 615,61	0,00		613 639 899,31
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2019	23 356 337,83	232 592 296,42	241 293,81	27 423 483,99		283 613 412,05

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot			Muutos
	2019	2018	
Korot euromääräisistä saamisista	1 447 880,32	2 658 696,16	-1 210 815,84
Korot valuuttamääräisistä saamisista	52,18	146,30	-94,12
Emissio-, pääoma- ja kurssierot saamisista	-43 492,49	-102 223,70	58 731,21
Rahoitustuotot yhteensä	**1 404 440,01**	**2 556 618,76**	**-1 152 178,75**

Rahoituskulut			Muutos
	2019	2018	
Korot euromääräisistä veloista	36 028,13	38 955,07	-2 926,94
Korot valuuttamääräisistä veloista	29,28	65,13	-35,85
Muut rahoituskulut	0,00	19,46	-19,46
Rahoituskulut yhteensä	**36 057,41**	**39 039,66**	**-2 982,25**
Netto	**1 368 382,60**	**2 517 579,10**	**-1 149 196,50**

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Puolustusvoimilla ei ole esitettävää liitteellä 9

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Puolustusvoimilla ei ole esitettävää liitteellä 10.

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksiköllä ei esitettävää liitteellä 11.

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassa olevat takaukset ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Puolustusvoimilla ei ole esitettävää

Voimassa olevat takuut ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä valuutoittain

Puolustusvoimilla ei ole esitettävää

Muut monivuotiset vastuut ja valtion toissijaiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarviomenot 2019	Määrärahatarve 2020	Määrärahatarve 2021	Määrärahatarve 2022	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	234 398 457	218 924 836	196 608 989	193 641 905	225 860 183	835 035 913

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarviomenot 2019	Määrärahatarve 2020	Määrärahatarve 2021	Määrärahatarve 2022	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
Momentti 24.10.20 "Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot"	549 827	971 852	198 852	198 852	1 369 556	2 739 112
Muut sopimukset ja sitoumukset yhteensä	**549 827**	**971 852**	**198 852**	**198 852**	**1 369 556**	**2 739 112**
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	**234 948 284**	**219 896 688**	**196 807 841**	**193 840 757**	**227 229 739**	**837 775 025**

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Puolustusvoimilla ei ole esitettävää liitteellä 13.

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Nimi	Taseen loppusumma tai varojen määrä 31.12.2018	31.12.2017	Organisaation toiminta-alue tai varojen käyttötarkoitus
Säätiöt			
Kauppaneuvos Werner Hacklinin säätiö upseerikoulutuksen edistämiseksi	928 694,80	880 342,18	Säätiön tarkoituksena on edistää kyvykkäiden Suomen upseereiden mahdollisuuksia tehdä ja seurata sotatieteellistä tutkimusta.
Maanpuolustuksen aloiesäätiö	725 772,52	702 746,36	Säätiön tarkoituksena on edistää Suomen puolustusvoimissa toimivien ihmisten aloitteellisuutta, innovatiivisuutta ja luovuutta sekä tehtävissään että yleisten sotatieteiden, erityisesti sotatekniikan, johtamiskulttuurin, hallinnon, pedagogiikan ja sotilassosiologian aloilla.
Puolustusvoimien Tukisäätiö	8 942 114,69	8 454 478,35	Säätiön tarkoituksena on tukea maanpuolustustyötä ja maanpuolustustahtoa kohottavaa toimintaa sekä tehdä puolustusvoimat tunnetuksi yhteiskunnassamme.
Tykistökoulun tukisäätiö	185 144,44	215 987,88	Tukea maanpuolustustyötä ja sen piirissä erityisesti Tykistökoulussa tapahtuvaa tykistöllisiä tietoja ja taitoja edistävää opiskelua sekä opetus-, tutkimus- ja kehittämistyötä ja julkaisutoimintaa sekä aselajien printeiden säilyttämistä ja vaalimista
Ilmavoimien kantahenkilökunnan avustussäätiö	527 520,39	358 824,82	Säätiön tarkoituksena on tukea palveluksessä olevien henkilöiden omaisia kuolemantapauksen yhteydessä.
Ilmavoimien Tuki-säätiö	2 054 793,43	1 915 655,60	Säätiön tarkoituksena on edistää maanpuolustustyötä ja erityisesti maamme ilmapuolustusta avustamalla taloudellisesti Ilmavoimien teknillistä ja taktillista kehitystä tarkoittavia pyrkimyksiä ilmailutietouden-, -taidon ja -pätevyyden kohottamiseksi sekä tukemalla maanpuolustuksen kehittämiseen tähtäävää tieteellistä työtä, paitsi Ilmavoimien ja sen reservin piirissä, myös ilmapuolustuksen hyväksi muutoin toimivien henkilöiden keskuudessa.
Panssarikoulun Tukisäätiö ry.	2 107,45	3 137,84	Rahaston tarkoituksena on Panssarikoulun tukeminen.
Maasotakoulun Tuki ry.	8 548,86	808,50	Yhdistyksen tarkoituksena on Maasotakoulun tukeminen.
Rahastot			
Viestikoulun Stipendirahasto	2 530,06		Stipendirahaston tarkoituksena on jakaa stipendejä ja palkkioita kurssien oppilaille.

Taseen loppusummina on esitetty kaksi viimeisintä vahvistettua tilinpäätöstä.

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

Puolustusvoimilla ei ole esitettävää liitteellä 15.

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Puolustusvoimilla ei ole esitettävää liitteellä 16.

Puolustusvoimien tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Valtiokonttorin määräämää palvelukeskuksen ja viraston välistä taloushallinnon ja palkanlaskennan tehtävien vastuunjakoa (Valtiokonttorin asiakirjat VK/1/00.00.00.01/2017, VK/18/00.00.01.06.00/2017 - 9.1.2017) alettiin noudattaa vuodesta 2019 lukien. Vastuunjaossa huomioidaan Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikölle annettu poikkeuslupapäätös (Valtiokonttorin asiakirja VK/360/00.00.01.06.00/2018 - 28.3.2018), joka on voimassa taloushallinnon osalta 1.1.2019 - 31.12.2021 ja palkanlaskennan osalta 1.1.2019 - 31.12.2023. Vuonna 2019 Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen (Palkeet) palvelutuotanto on sujunut pääosin hyvin. Ostolaskujen käsittely on ruuhkautunut edelleen satunnaisesti pitkin vuotta. Tämä on aiheuttanut viivästyksiä ostolaskujen käsittelyyn Puolustusvoimissa. Ruuhkautumista ja sen syitä on käsitelty palvelussopimuksen mukaisissa yhteistyöfoorumeissa.

Tilinpäätöksen liitteen 12 ”Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut” alakohtaan ”Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset” on lisätty monivuotiset vastuut, joiden määrärahatarpeet koskevat momenttia 24.10.20 ”Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot”.

6. ALLEKIRJOITUS

Puolustusvoimat -kirjanpitoyksikön tilinpäätös on hyväksytty.

Helsingissä 20 .helmikuuta 2020

Puolustusvoimain komentaja
Kenraali Timo Kivinen

Pääesikunnan päällikkö
Kenraaliluutnantti Eero Pyötsiä

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä . .2020